Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргагдажа эхилһэн — 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 13 (13808) | 1975 оной январиин 16, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

СЭДЬХЭЛДЭ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ОРОБО

МАНАЙ ТҮРЭЛ партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгые уншаад байхадаа, һүүлэй дүрбэн жэл соо Эхэ оронойнгоо коммунизм байгуулха арюун сагаан замдаа үшөө ехэ алхам хэһэниие бодотоор харахада, бидэ юрын совет хүнүүд бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ омогорхон баясанабди.

Энэ удха түгэлдэр документ соо гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд, түрүү дүй дүршэл согсолон харуулагдана бэшэ, мүн арадай ажахын бүхы һалбаринуудта табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ хэгдэхэ ажалай хараа замууд тодорхойлогдобо. Тэрэнэй үгэ бүхэниинь сэдьхэлдэ гүнзэгыгөөр хадуугдана.

Тиимэйшье мэдэһээр, олон миллион ажалшадай үнэн сэхэ шаргыгаар, үүсхэл эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар манай арадай ажахын түсэб, даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэдэг, энээнэй үндэһөөр Эхэ оронойманай хүсэ шадал улам бэхижэдэг, ажабайдалнай бүри баян дэлгэр болодог гээшэ мүн даа. Тиимэһээ саашадаашье бүхы продукци элбэг ехээр аад, гаргаша багатайгаар, һайн шанартайгаар абахын түлөө тэмсэгты гэжэ партиимнай ЦК совет хүн бүхэндэ сэхэ хандана.

Энээнтэй дашарамдуулан, үнгэрһэн жэлдэ ямараар хүдэлөө гээшэб, шэнэ 1975 ондо үшөө ехэ үрэ дүн туйлаха арга боломжотой гээшэ гүбди гэжэ мүнөө хүн бүхэн, коллектив бүхэн шэнжэлэн хаража үзэхэ зэргэтэй болоно. Нёдондо манай хонишодой бригада зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 115 хурьга томо болгожо, **хонин бүхэнһөө 4,2 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалаад, түсэбһөө 8 центнерээр үлүү нооһо абаа һэн. Тиигэжэ нооһо абаха табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбди.**

Тиигэбэшье энэ туйлаһанаараа һанаагаа амарха үндэһэн манда үгы. Табан жэлэй һүүлшын жэлдэ үшөөл габшагайгаар хүдэлхэ, нёдондонойхиһоо дутуугүй үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Юундэ тэрээнһээ үшөө бэшэ, харин дутуугүй үрэ дүн туйлаха гэнэбши гэхэдэ, энэ жэлэймнай эрхэ байдал үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ хүндэтэйшэг. Ган гасуур байжа, үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо бага бэлэдхэгдээ, энэ жэлдэ манай эндэ урда урданайхиһаа эртэ шанга хүйтэн болож, саһан ехэ орожорхёо. Эдэ бүгэдэ ажалдамнай бага бэшэ нэмэлтэ бэрхэшээл тохёолдуулһаниинь ойлгосотой ааб даа.

Хэды тиигэбэшье, **байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 110-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 3,5 килограммһаа дээшэ нооһо хайшалха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадал, арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлхөөр шиидээбди.** Тиигээд Хориин аймагай Үдын совхозой бэрхэ хонишон Бата-Далай Гончиков, тэрэнэй нүхэр Социалис Ажалай Герой Намжилма Тогмитова гэгшэдтэй социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаа һэмди. Энэ мүрысөөн али алиндамнайшье туһатай, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэ тэмсэлдэмнай ехэхэн туһа нэмэри болохо байна.

Бага гаргашатайгаар, һайн шанартай, ехэ продукци абаха гээшэ социалис мүрысөөнэй гол зорилго байна, саашадаашье байха гэжэ партиимнай ЦК-гай Хандалга сос хэлэгдэнэ. Эндэ нэн түрүүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, илангаяа материальна хэрэгсэл, мүнгэ зөөри, байгаалиин баялиг гэхэ мэтые алмаха, арьбалха асуудалда онсо анхарал хандуулагдана гээшэ. «Ороной олон миллион хүдэлмэришэд, колхознигууд, мэргэжэлтэд болон бүхы ажалшадай түүхэй эд, электрын элшэ хүсэ, материал алмаха ябадалые эгээл дүтынгөө хэрэг гэжэ тоолодог болоходо, энээниие туйлажа болохо байна», — гээд, КПСС-эй ЦК-гай Хандалга соо заагдана.

Жэшээнь, бидэ хонишод түл олоор абажа, нооһо ехээр хайшалжа, продукци яһала ехээр абана гэлэйбди. Теэд тэрэнэйнгээ гаргашые бага болгохо, шанарыень һайжаруулха аргатай гүбди? Дүүрэн аргатай. Адаглажа ябахада, олонхи ажахынуудта хонишод үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэдэггүй, тракторно-таряан ажалай бригадынхидай ама хараад һуудаг. Би энээниие зүб гэхэгүй байнаб. **Манайхин 40 гектар сабшалан даажа абанхайбди. Тэрэнээ өөһэдөө үтэгжүүлнэ, уһалнабди, үбһыень сабшажа абанабди. Нёдондо ехэ ган жэл байгаашье һаань, тэндэһээ 500 шахуу центнер эрхим шанартай үбһэ абаад, тэрээгээрээ мүнөө үбэлжэжэ байнабди.**

Игэжэ сабшалангаа даажа абаад, хонидойнгоо эдихэ үбһые өөһэдөө бэлэдхэхэдэмнай, эсэстээ продукци гаргаша багатай болодог, үбһэ тэжээл һайн шанартай, арьбан ехэшье байдаг гэжэ һанагшаб.

Гадна, бидэ Александр Нимаев нүхэртээ жэлэй эхэнхи сагта хоюулаа хүдэлдэгбди. Гансал түл абалгын үедэ хэрэгтэй соонь хүниие нэмэжэ үгэдэг юм. Тиихэдээшье үлүү хүниие абадаггүйбди. Совхоз хүниие үгэнэл гээд, олоор байлгаа һаамнай, эсэстээ продукциин өөрынь үнэсэн ехэ болошохо бшуу. Энээниие мартажа болохогүй.

Продукциин шанар тухай хэлэхэ болоо һаа, бидэ хонидые жэлэй ямар сагта ямар байрада байлгажа, нооһыень һайнаар ургуулхаб гэжэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулнабди. Илангаяа хайшалалгын үедэ энээндэ ехэ анхарал табидагбди. Хонидһоо эрхим шанартай нооһоноо ехээр абтаал һаань, бидэнэй ажалай түлөөһэн ехэ байха, гүрэндэшье «сагаан алтан» элбэгээр үгтэхэ ха юм.

Хоёрдохёор, хурьгадые эхэһээнь һалгааха болотор шадаал һаа түргэн томо болгохын тула элдэб янзын тэжээл һайса эдюулхэ гэжэ оролдонобди. Жэшээнь, витаминтай ногоонпй гурил, үйрүүлһэн нарһанай шэлбүүһэ, брикет, хэмэл һү, талхаар шанаһан кисель гэхэ мэтые үгэдэгбди.

Нёдондо хурьган бүхэмнай эхэһээ һалгаагдахадаа дунда зэргээр 25-26 килограмм татаа һэн. Зариманиинь тус тустаа 28 килограмм шэгнүүртэйшье байгаа. Бэеэр томо хурьгадые эхэһээнь һалгаахадамнай, саашадаа тобир һайн хонид болоно, эсэстээ тэдэнһээ ехэ мяхан, нооһон абтана бшуу.

Хойто февраль һарын эхеэр хониднай хурьгалжа захалха юм. Мүнөө эртээнһээ түл абалгада хэрэгтэй бүхы юумэеэ бэлдэжэ, илангаяа хонидойнгоо хүсэ шадалые алдуулхагүйн тула оролдонобди. Эхэ хонидтоо үглөөниинь, үдэшэнь үбһэ, һолоомо эдюулээд, тус бүридэнь 250 грамм талха таряанай зүйл үгөөд, үдэрынь адуулнабди. Багал турахаяа һанаһан хонидые илгажа, газаагаа байлгаад эдеэлүүлнэ, тординобди.

Мүн эндэ нэгэ иимэ асуудал тухай хэлэхэ һанаатайб. Залуушуулые ажалай түрүү онол аргануудта һургаха, тэдэниие али болохоор хүдэлмэридэ һурган хүмүүжүүлхэ тухай асуудалда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ехэхэн анхарал хандуулһан байна. Тэрэншье тон ойлгосотой. Бидэ үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдынгөө халааниие бэлдэхэ, мэдэхэ, шадаха юумэеэ залуушуулда дамжуулха тушаа оролдоогүй һаа, ондоо хэн оролдохоб. Энэ манай нангин уялга. **Би һүүлэй хэдэн жэлдэ совхозойнгоо залуушуул Бальжит Цыбикжапова, мүн Алексей Цыбикжапов гэгшэдые хажуудаа абажа хүдэлөөд, шадаха зэргээрээ дүй дүршэлөө дамжуулха гэжэ оролдооб.** Һүүлдэ тэдэмни өөһэдөө отаренуудые даажа абаад, хүдэлхэдөө яһала бэрхэ хонишод болоо һэн. Мүнөөшье аргатайл газартань залуу хонишодто дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ, ойлгоогүй юумыень заажа үгэдэгби.

Минии һанахада, дүй дүршэл ехэтэй, түрүү малшан, хонишон бүхэн залуушуулые хажуудаа абажа, бодотоор һурган хүмүүжүүлдэг болохо ёһотойбди. Тиигэбэл, хаанашье ажалай түрүүшүүлэй тоо улам олон болохо бшуу.

Ц. ЦЫДЕНОВА.
Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон.

ЭРХИМЛЭХЫЕ ОРОЛДОХОБДИ

Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ хэр хүдэлжэ гараба гээшэбибди? Урдаа табиһан хараа зорилгонуудаа хүсэлдүүлжэ шадаба гүбди? Ямар шалтагаан дээрэһээ социалис уялга дүүргэгдээгүйб? Харин дүүргэһэн һаа, энэ амжалтаяа арьбадхахын тула саашадаа ямар юумэ хэхэ ёһотой гээшэб? 1974 оной дүүрээд байхада иимэ асуудалнууд ажалшан бүхэнэй толгойдо түрэнэ ёһотой. Эдэ асуудалнуудта харюу үгэхын тула үнгэрһэн жэл соо ямараар хүдэлһэнөө хаража, шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй болодоно. Тиигэһэн хойноол шэнэ жэл соо ямараар хүдэлхэ тухайгаа түсэб зохёожо, таарамжатай, хүсэлдүүлжэ шадамаар уялга абаха бологдоно бшуу.

Би арбан долоон хүнһөө бүридэһэн слесарьнүүдэй бригадые хүтэлбэрилнэб. Бидэнэр электровозуудта хэрэглэгдэдэг олохон детальнуудые бүтээдэг гээшэбди. Бидэнэй бүтээһэн продукци локомотив-вагон хабсаралгын, якорьна, электромашина цехүүдтэ эльгээгдэдэг. Бидэнэр бүтээһэн детальнуудаа хэрэглэгшэдтээ саг соонь эльгээхэ ёһотой болонолди даа. Бидэнэй чоблшо удаагаар хүдэлжэ, муу шанартай продукци гаргаа һаамнай, локомотивуудай заһабари һаатаха. Түмэр замай заһабари һаатаха. Түмэр замзар ашаа шэрэхэ локомотивууд дутаалдажа, түсэб даабари дүүргэгдэхэгүй. Ушар иимэһээ бидэнэр оролдожо хүдэлхэ, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула ёһотойгоор тэмсэхэ болонолди даа.

Голодоһогүйгөөр продукци гаргаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэхэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болодог.

Минии бригадада 17 хүдэлмэришэн хүдэлнэ гэжэ хэлээ һэм. Тэдэнэй зургаанииинь коммунистнууд, долоониинь комсомолецууд. Партийна болон комсомолой бүлэгүүдые эмхидхэнхэйбди. Дүршэл шадабаритай, ажалдаа журамтай хүдэлмэришэн Анатолий Иванович Воробьев партийна бүлэгые толгойлно. Залуу хүдэлмэришэн Павел Пермяков комсомолой бүлэгые даажа абанхай. Эдэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмни ехэ туһа хүргэдэг, зүбшэл заабари үгэжэ байдаг юм.

Анатолий Иванович урдаа хараха аха зaxa нүхэрнай болоно. Слесариин, штамповщигай, электро-гагнууршанай мэргэжэлнүүдые һайн шудалһан хүн. Алишье ажалда хүдэлхэдөө эрхим шанартай продукци бүтээн гаргадаг, ёһотойл «алтан гартай» хүдэлмэришэн юм даа. Манай бригадын залуу хүдэлмэришэд Анатолий Ивановичһаа жэшээ абажа, хүдэлмэриин олон ондоо мэргэжэл шудална.

Манай бригадын хүдэлмэришэд хоёр-гурбан мэргэжэл шудалхал ёһоороо шудална. Жэшээлхэдэ, би электровозой шиинэдэ хэрэгтэй альмини тайраад, түмэр нүхэлдэг станок дээрэ хүдэлжэ шадахагүй һаа, энэ станок дээрэ хүдэлхэ хүдэлмэришэниие бэдэрхэ гү, али үгышье һаа, сүлөө орохыень хүлеэхэ болоно ха юмбиб. Игэжэ хүдэлмэриин үнэтэй сэнтэй саг гээхэ ушар гараха болоно бшуу. Иимэ юумэнэй үзэгдэхэгүйн тула бидэнэр хэдэн ондоо мэргэжэл шудалха ёһотойбди.

Анатолий Беляев, Виктор Филатов, Павел Пермяков гэгшэд бригадымнай залуу хүдэлмэришэд юм. Гэбэшье, ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байха юм. Даажа абаһан ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдодог. Тэрэнээ бэелүүлжэ шададагшье. Анатолий Беляев, Павел Пермяков гэгшэд слесариин, штамповщигай, электро-гагнууршанай мэргэжэлнүүдые шудалангхай. Эдэнэр хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын 6-дахи һургуулида һуралсажа, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлнэд.

Манай бригадын хүдэлмэришэд эбтэй эетэйгээр хүдэлнэ. Дүй дүршэлөө бэе бэедээ дамжуулха гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, Анатолий Иванович Воробьев залуу хүдэлмэришэдые суглуулаад, ажал хүдэлмэри тухай, ямар детальнуудые хайшан гээд эрхим шанартайгаар бүтээхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг.

Би Улаан-Үдын Железнодорожно техникумдэ үдэшэндөө һуралсанаб. Энээнни ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, оньһон техникээ бүгээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ ехэ туһатай байна.

Участогтамнай түмэр нүхэлхэ, тайраха станогууд, электро-гагнуури хэхэ түхеэрэлгэнүүд бии юм. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд энэ бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, һайн шанартай продукци ехээр гаргана. Бидэнэр халаан соогоо гурбан локомотивта хүрэхөөр детальнуудые бүтээхээр даабари абадаг байнабди. Манай бригадын хүдэлмэришэд заримдаа дүрбэн локомотивта хүрэхөөр детальнуудые бүтээжэ, продукциингаа 98 процентыень эрхим сэгнэлтэтэйгээр техническэ хиналтын таһагта тушаана. Бидэнэр һүүлэй дүрбэн жэл соо муу шанартай продукци гаргаһанайнгаа түлөө түмэр замшадай зүгһөө нэгэтэшье гомдол, ажаглалта (рекламаци) абаагүйбди. Энэ баримта хадаа манай бригадын хүдэлмэришэдэй ехэ оролдожо хүдэлдэгые гэршэлнэ. Бидэнэр жэлһээ жэлдэ ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэбди. 1971 онойхитой сасуулаад үзэхэдэ, мүнөө ажалай бүтээсые 31 процентээр дээшэлүүлээд байнабди.

Манай бригадын коллектив яһала һайн үрэ дүн туйлана. Жэшээлбэл, дүрбэн жэлэй даабари 3 жэл 10 һара соо дүүргэгдээ. Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэһэндээ бидэ урма баяртайбди. 1974 оной даабари үлүүлэн дүүргэхын хажуугаар бидэнэр 1500 килограмм үнэтэ металл арьбалһан, уралан наринжуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 10 мянган түхэриг алмаһан байнабди.

1975 ондо үшөөл ехэ ажал хэхэ зорилго урдаа табяабди. Үдэр бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа гарахын түлөө оролдохобди.

Г. УСОЛЬЦЕВ
Улаан-Үдын ЛВРЗ гэй локомотив хабсаралгын цехэй бригадир, коммунис ажалай ударник.

[Зо]РИЛГОМНАЙ ЕХЭ

[...]ай ажахын хүтэлбэри[...]д болон мэргэжэлтэд [...]али дээшэлүүлхэ хэрэг[...]л анхаралаа хандуулна. [...]аа һүүлэй жэлнүүдтэ [...]али горитойхоноор дэ[...]эн байха юм. Манай [...]шадай туйлаһан амжал[...]эршэлһэн баримтые ха[...]хын тула хэдэн жэлэй [...]ада ажаллажа байгаа [...]ынгээ коллективэй хү[...]эри тухай хөөрэхэ хү[...]тэйб. Нэн түрүүн һү [...] дээшэлүүлхэдэ һайн [...]ртай тэжээл хэрэгтэй. [...]һэн гурбан жэлэй тур[...] малаймнай рациондо [...]мол тэжээл улам ехэ [...]ко байгаа.

[...]агдажа байһан үнеэдтээ [...]й үедэ 2—2,5 кило[...]м, үбэлдөө 3,5—4 кило[...]м таряа талханай зүйл [...]хэдэ үгэнэбди. Тиихэ [...]а бэлэдхэгдэһэн тэжээ[...] шанар нилээд һайжа[...] Хэршэгдэһэн һолоомо, [...]а талханай зүйл силос [...] холижо, үнеэдтээ үгэнэ[...].

[Хо]ёрдохи шалтагааниинь [...] гэхэдэ, һү һаалиин ма[...]үүлтэр һайжаруулха хэ[...] анхарагдаа. Һайжаруу[...]һан үүлтэрэй эмэ ха[...]гуудые шэлэжэ, тусхай [...]эдэ суглуулһан байха [...] Тэрэ гүүртые үнэн сэхэ, [...]жэл шадабаритай мал[...] харууһалаа.

[...]ижадые харууһалха, [...]гаяа түрэлгэдэнь бэлдэ[...] үедэ, мүн тугаллаһа[...]ншье һүүлдэ һүеынь [...] һааха талаар ехэ ажал [...]бди. Жэшээнь, түрүү[...] жэл зарим гунжадһаань [...]эдэ 12—14 килограмм, [...]й үедэ олонхи үнеэд[...]ь 17—18 килограмм һү [...]аб. Мүнөө минии гун[...] тугалланхай. Тэдээнээ [...]һаһанайнь һүүлдэ ту[...]ын үдэрнүүдһээ эхил[...] механическа аргаар һаал[...] һургажа байнаб. Гун[...]ии иимэ һаалгада түр[...] дадана. Мүнөө дүрбэн [...]анһаа, зургаан хуушан [...]энһээ би сүүдхэдэ 70 га[...] килограмм һү һаанаб. [...]эдэмнай эбтэй эетэй [...]лектив ажаллана.

Үнеэдые эдеэлүүлхэ, ха[...]һалха бүхы хүдэлмэри[...]ай үдэрэй гуримай ёһоор, [...]инаар хэгдэнэ. Искусст[...]на аргаар үнеэдые үрэ[...]үлхэ хүдэлмэри һайнаар [...]дхэгдэнхэй. Тиимэһээ [...]ажа абаһан 18 үнеэн бүри[...] жэл бүхэндэ нэжээд ту[...] абанаб.

Үнгэрһэн жэлдэ манай фермын һаалишад бүхы коллективээрээ үнеэн бүриһөө 2627 килограмм һү һаажа абаа. Игэжэ фермын үнеэн бүриһөө һааһан һүмнай урзанда жэлэйхидэ орходоо 810 килограммаар дээшэлээ. Харин би үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаһан бүлэг үнеэдэйнгээ толгой бүхэнһөө 3081 килограмм һү һаажа абааб. Харин намтай мүрысэдэг ханимни — Евдокия Степановна Бобкова үнеэн бүриһөө 3008 килограмм һү һаажа абанхай.

Мүнөө манай фермэдэ залуу басагад Ольга Усольцева, Татьяна Козлова, Галина Дёмина, Ольга Поплевина, мүн бусад залуушуул ажаллахаяа ерэнхэй. Зали ехэтэй эдэ залуу нүхэднай үнэн сэхээр хүдэлхөө оролдоно, үнеэ һаажа, харууһалжа һурана. Бидэ ажалдаа дүршэл олоһон хүнүүд хадаа залуушуулдаа туһална бди.

Фермые даагша Михаил Демидович Бутаков эрилтэ ехэтэй, өөрынгөө ажалые һайнаар мэдэдэг хүн юм. Тэрэнэй фермэдэ ерэһэнһээ хойшо үнеэн бүхэнһөө һааһан һүмнай урзанда жэлэйхиһээ 810 килограммаар нэмэһэн байха юм.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай республикынгаа һаалишадта хандаһан уряалые бидэнэр халуунаар угтан дэмжээбди. Тиигэжэ энэ үнгэржэ байгаа үбэлжэлгын найма һарын туршада фуражна үнеэн бүриһөө 1500 шахуу килограмм һү һааха уялга абаад, оролдосотойгоор ажаллажа байнхайбди.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые уншажа, урмашаад байхадаа, бидэнэр өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, юһэдэхи табан жэлэйнгээ түгэсхэхы жэлдэ фуражна үнеэн бүриһөө 2700 килограмм һү һааха социалис уялга бүхы коллективээрээ абаабди. Бидэ зориһондоо хүрэхэ аргатайбди. Юуб гэхэдэ, үнеэдэймнай үүлтэр һайжаруулагданхай, жэлэй дүрбэн сагта элбэг хүрэхэ тэжээлэй баазатайбди.

Т. АНДРИЕВСКАЯ,
«Сибиряк» колхозой Түнхэнэй фермын һаалишан.

ШЭНЭ УЯЛГА АБААБДИ

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлэн тэмсэхыемнай КПСС-эй ЦК-гай Хандалга бүхы совет хүнүүдые уряалан дуудана. Эхэ һайхан социалис ороной саашадаа улам түргэнөөр хүгжэн һалбарха, арад зоной ажабайдалай бүри түбхинэмэ һайн, жаргалтай хүхюун болохынь тула партиимнай саг үргэлжэ оролдожо байдагыень энэ документ үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Бидэ ажалшад, малшад энэ халуун, анхарал оролдолгодонь үнэн шударгы ажалаараа харюусаха, өөһэд өөһэдынгөө хүдэлжэ байһан газарта шадаал һаа үндэр бүтээсэ туйлаха, продукци ехээр абахын тула бүрил абьяастайгаар ажаллаха ёһотойбди. Тиигээд лэ байгаа һаамнай, бүхы дээрэ табан жэлэй түсэб илалта түгэсөөр дүүргэгдэхэ ха юм.

Манай һаалиин фермэ энэ табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ һара, квартал, жэл бүхэнэйнгөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг байгаабди. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2200 килограмм һү һааха социалис уялгатай аад, үнеэн бүхэнһөө 2236 килограмм һү һаагаабди. Тиигэбэшье урзанда жэлэйхиһээ бага һү һаагаабди. Энэмнай арга боломжоёо үшөөл хүсэд хэрэглэжэ шадагүйемнай гэршэлнэ.

Фермын түрүү һаалишад Д. Дондупова, Е.-Х. Цыденова, Ц. Нимаева, Х. Дугаржапова гэгшэд нёдондо жэлдэ үнеэн бүриһөө 2400—2600 гаран килограмм һү һаагаа юм.

Саашадаа сагаан эдеэ бүри ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэхэ арга боломжо, хүсэншье манда бии. Фермэдэ ехэнхи ажал оньһожоруулагданхай. Үбһэ тэжээл һайнаар буйлуулагдажа малда эдюулэгдэнэ. Һаалишан бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй, тэрэнэй дүн үдэр, недели, һара бүри гаргагдана.

Һаяхан фермэдэмнай һаалишад, малшадай суглаан болож, тэндэ партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга зүбшэн хэлсэгдээ.

Үнгэрһэн жэлдэ эндэмнай ган гасуур байжа, үбһэ тэжээл урдынхиһаа бага бэлэдхэгдээ. Тиигэбэшье һаань, фермынхид арга боломжоёо элсүүлэн, эдэбхи хэшээл ехэтэйгээр ажаллаха гэжэ шиидээд, урда тээнь абаһан уялгаяа шэнэлэн, үбэлжэлгын үедэ бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 1233 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэһэн шэнэ социалис уялга абаба.

Д.-Х. МАКСАРОВА,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермые даагша.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫН СААШАНХИ УРГАЛТА шиидхэхы удха шанартай юм. Ажалай бүтээсые оройдоол нэгэ процентээр дээшэлүүлгэ жэлэй туршада 5 миллиард шахуу түхэригэй промышленна продукци нэмэжэ гаргаха арга олгоно. Мүнөө жэлдэ промышленна продукциин ургалтын 86 процент, хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол ургалта, барилгын, транспортын хүдэлмэриин ургалта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаха. Ажалай бүтээсын ургалта тушаа оролдохо гээшэ совет хүн бүхэнэй, ажалша коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ЕРЭБЭ

[Ав]стралиин Премьер-Министр Эдвард Гоф Уитлем Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр январиин 14-дэ һамгантаяа Москва ерэбэ.

Австралиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Премьер-Министрые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон бусад тушаалтад угтаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаһан, Австралиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

А. Н. Косыгин, Э. Г. Уитлем харуулай начальнигай рапортые абаад, совет сэрэгүүдэй жагсаалай урдуур ябаба.

Хүндэтэ айлшаниие ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд угталсаа.

Австралиин Премьер-Министр Э. Г. Уитлем, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин аэродром дээрэһээ Москва тээшэ шэглэн дабшаба. Мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй экскортын үдэшэлгэтэй машинануудай дабшаһан ниислэлэй үйлсэнүүд Австралиин ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа. «Австралиин Премьер-Министр Уитлем, айлшалан морилыт!», «Советскэ Союзай ба Австралиин арадуудай хоорондын хани харилсаан улам бэхижэг, хүгжэг лэ!» гэһэн үгэнүүд амаршалгын транспарантнууд дээрэ бэшэгдэнхэй байба.

* * *

Аэродром дээрэ совет журналистнуудта хандан, Премьер-Министр нигэжэ мэдүүлбэ:

Москвада болохо хөөрэлдөөнүүд бидэнэй хамтадаа шиидхэхэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулха арга бидэндэ олгохо байха. Энэ айлшалалгын үеэр Австралиин ба Советскэ Союзай хоорондо эрдэм болон соёлой асуудалнуудаар баталагдаха хэлсээнүүдтэ гар табигдахаар багсаагдана гэжэ тэмдэглэбэ.

Хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаан мүн лэ хүгжэхэ гээд найдажа байһанаа Э. Г. Уитлем элирхэйлэн мэдүүлээ.

(ТАСС).

СОВЕТ-АВСТРАЛИИН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуровай, Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Москвада ерээд байһан Австралиин Премьер-Министр Э. Г. Уитлемэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд январиин 14-дэ Кремль соо эхилээ.

Тодорхой, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-австралийска харилсаанай асуудалнуудаар, тэрэнээ саашадань хүгжөөхэ арга боломжонуудта хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолоо тодорхойгоор зүбшэн хэлсэбэ.

Һүүлэй үедэ Советскэ Союзай ба Австралиин хоорондохи харилсаанда таарамжатай хубилалтанууд болсо. Эдэмнай хоёр ороной хоорондын ашагтай туһатай харилсаа холбооень саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха байха гэжэ хоёр тала ханангаар тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Уласхоорондын политическэ оршон байдалые заһаруулха замаар туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые хоёр тала үндэрөөр сэгнээд, тэрэнээ саашадань үргэлжэлүүлхэ, дэлхэйн бүхы районуудта тарааха шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Хөөрэлдөөн боложо үргэлжэлһөөр.

Австралиин Премьер-Министрэй хүндэлэлдэ

СССР-эй правительство январиин 14-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо Австралиин Премьер-Министр Эдвард Гоф Уитлемэй хүндэлэлдэ обед эмхидхээ.

Совет талаһаа А. Н. Косыгин, А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев болон бусад тушаалтад байба.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн обедэй үеэр А. Н. Косыгин, Э. Г. Уитлем үгэнүүдые хэлээ.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНДАХИ МЕДИЦИНСКЭ ТУРШАЛГАНУУД

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Январиин 14-дэ Москвагай сагаар 9 час 30 минутын үеэр дүүргэгдэһэн, «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэхи хүдэлмэриин гурбадахи үдэр медицинскэ туршалгануудта зорюулагдаа. Космонавтнар Алексей Губарев, Георгий Гречко велоэргометр дээрэ физическэ хэдэ хэдэн шалгалта гараа. Энэ туршалгань космонавтнуудай зүрхэ-һудалай ямар байдалтай байһые ба тэсэбэриие тодорхойлхо зорилготой юм. Гэхэтэй хамта зүрхэнэй сохисо, һудалнуудай байдал, томо һудаһан соогуур шуһанай ябаса тухай мэдээнүүдые бүридхэхэ арга олгохоор тоти мэргэн клиническэ аппаратура хэрэглэгдээ. Тэрэшэлэн ураг тархиин һудалнуудта шуһанай оросо шэнжэлэгдэһэн байна. Хүнэй толгой соохи шуһанай эли бодо түргөөр гүйдэг, ниидэлгын түрүүшын үдэрнүүдтэ иимэ туршалга илангаяа һонирхолтой байна.

Медицинскэ хиналтын мэдээнүүдэй, станци дээрэһээ дамжуулагдаһан элидхэлнүүдэй ёһоор, космонавтнуудай бэень һайн ябана. Губаревай һудалай сохисо — минута соо 66, Гречкын — 58 болоно. Шуһанай дарасын хэмжээн ртутна столбын зүрлэнүүдтэ тус тустаа 120, 70; 120, 60 миллиметр болоно.

«Салют-4» гэжэ научна станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ ХҮСЭН

834-дэхи мостопоезд 1971—1972 онуудта гээгдэлдэ оронхой байба. Үйлэдбэрнингөө түсэб дүүргэдэггүй hэн. Түсэбэй дүүргэлтэ арайл гэжэ 84—88 процент хүрэдэг бэлэй. Удаань 1973 онойнгоо түсэб дүүргээ болоо hэн. Зүгөөр тэрэ жэлэйнгээ арба hарын туршада, мүн үнгэрэгшэ жэлэй эхиндэшье тус коллектив тэгшээр хүдэлжэ шадаагүй. Тиигээдшье зарим зарим зүйлөөр түсэбөө мүн лэ дүүргэдэггүй байба. Иимэ хангалтагүй хүдэлмэриин шалтагаан олон hааб даа.

1972 оной нюурта ажалай саг ехээр гээгдэhэн байна. Дашицыреновэй бригада — 1860 час, Ершовой бригада — 1785 час, Цыденовэй бригада 1110 час дэмы hалгаhан байба. Мостопоезддо хамтадаа 17866 час ажалай саг хиидэ hалаа. Энэнь юунтэй адлиб гэхэдэ, 92 хүн hара соо миин байhан болоно, үгышье hаа, найман жэл соо тус коллектив нэгэ хүнине ажал хүүлэнгүй тэжээhэн болоно. Ажалай сагай гээгдэhэн энэ тоое үшөө нэгэ баримтатай сасуулаябди. 834-дэхи мостопоездын хүдэлмэришэн бүхэнэй hара бүриин дунда зэргын салин 240 түхэриг болоно. Хүдэлмэришэн бүхэн жэлдээ 8,5 мянган түхэригэй продукци үгэдэг байна. Эдэ тоо, баримтанууд дээрэhээ харахада, гээгдэhэн сагай гарза 70 мянган түхэригтэй адли. Экономикын талаhаа иимэ гарза болоhон байна. Нүгөө талаhаань харахада, ажалай журам эбдэгшэд ямар ехэ хохидол ушаруулhан, сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө яатараа зобооhон болоноб!

Мостопоездын хүтэлбэрилэгшэд «шанга хэмжээнүүдые» абажа, ёhото журам тогтоохо гэжэ яhалашье оролдоо даа. Хэhээлтэтэй шанга шанга захиралтанууд үдэр бүри шахуу гарадаг байба. Начальнигай таhалга соо журам эбдэгшэдые али болохоор зэмэлээн, хараалган болодог hэн. 1971 ондо 250 хүн гаража ошоо, 1972 ондо — гурбан зуу гаран хүдэлмэришэд ажалhаа гараhан байна. Ажалдаа гарахагүй, голодоhо гаргаха ябадал үргэлжэлhөөр лэ байба. Зарим хүдэлмэришэд уялагадаа хайша хэрэгээр хандаха. Эдэ мэтын шалтагаануудhаа үйлэдбэриин түсэбүүд дүүргэгдэдэггүй бэлэй.

Барилгын энэ организацидахи иимэ байдал саашадаа тэсэхын аргагүй болоо hэн. Тус коллективтэ политическэ хүдэлмэри hайн ябуулнагүй, коллективэй хүмүүжүүлхы үүргэ доошолонхой, хүтэлбэрилэгшэд-мастернууд ёhото hуурияа эзэлээгүй — иимэл байдал тохёолдонхой байба. Ушар иимэhээ мостопоездын коммунистнууд эдэ дутагдалнуудые зайсуулжа, ажалаа алишье талаhаань hайжаруулха гэлсэбэ.

Иимэ байдал хаанаhаа гансата заhарха бэлэй даа.. Ажалай коллективэй хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго мостопоездын партийна организаци, хүтэлбэрилэгшэд табиhан байгаа. Коллектив дотор лэ хүн хүмүүжэдэг, болбосордог шуу. Эндэ нэгэ жэшээ дурдая.

Нэгэтэ профсоюзай комитедэй зүблөөн дээрэ ажалай журам эбдэhэн хүдэлмэришэн Максимовые hунаажа байба. Хорин наhатай энэ хүбүүн иимэ суглаан дээрэ оло дахин зогсоhон, шүүмжэлэл, номнол hайсахан шагнаhан янзатай. Заhархаб гэжэ үгээ үгөөд лэ гараха. Тиигээд салингай гарахада, нөөхил архия залгиhан, ажалhаа хожомдоhон байха. Тэрэ үдэр энэ хүбүүнэй хуби заяан шиидхэгдэхэ байба. Профсоюзай комитедэй гэшүүдшье энэ хүнтэй хахасаха гэжэ шиидэнги hуубад ха. Тиигэжэ байтар нэгэ гэшүүниинь — түрүү бригадын бригадир В. Ц. Санданов:

— Максимовые бригададаа абаhууб, — гэжэ дурадхаба.

— Тэрэниие абаад яаха хүмши? Заhаруулжа шадахагүйлши, хатуу эд гээшэл! — гэхысэ хүнүүд хэлэбэ.

— Коллектив хүсэтэй ха юм, шадана ааб даа, — —гэжэ Владимир Цыденович дарууханаар харюусаба.

Дүршэл ехэтэй бригадир, барилга-хабсаралгын поезддо хүндэтэй энэ хүн хии тала руу дуугараа бэшэ ааб даа. Бригадынгаашье арга боломжо мэдэжэл байгаа. Энэнь Железнодорожно районой барилгашад соо эрхим бригада юм. Табан жэлэй эхинhээ тус бригадын хүдэлмэришэд hэлгээгүй ажаллана. Ажалай, ниитын журам эбдэхэ ябадал эндэ гарадаггүй, үйлэдбэрнингөө даалгабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг юм. Нүхэр Сандановай бригада 5 жэлэй түсэб 4 жэл соо дүүргэхэ гэhэн үүсхэл районой барилгашадай дунда гаргаа hэн. Һүүлдэнь **тус коллектив угтамжын түсэб абахадаа, 5 жэлэй даабарие 3,5 жэл соо дүүргэхэ уялга абаа. Хэлэhэн үгэдөө эдэнэр хүрөө — гурбан жэл 5 hара соо табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй.**

Иимэ бэрхэ, нэгэн амитай болоhон коллектив, тэрэнэй журам, гурим ёhонуудта найдажа, нүхэр Санданов энэ хүбүүе коллективтээ даажа абаа hэн. Профсоюзай комитет бригадирай дурадхалые hайшаагаа.

Сандановай бригада ямар иимэ эди шэдитэйб?

Хүсэтэйшье, эбтэйшье коллектив юм. Ажалай бахархал гээшые, ханилха нүхэсэхэ, бэе бэедээ туhалалсаха гээшые мэдэхэ болоhон зон эндэ хүдэлдэг. бэе бэедээ тон зүб ёhоной эрилтэ табидаг. Бригадын гэшүүд бүхэн үдэрэй, неделиин, hарын даалгабарие hайн мэдэдэг юм. Халаанай бүхы 480 минута соо хэхэ ажал тоб байса тодорхойлогдонхой байдаг. Энэ бригада ажахын тоосоондо оронхой, Н. Злобиной дүршэлөөр ажалладаг, гэшүүн бүхэниинь ажалай үдэрые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхые хүсэдэг байна. Зогсохо ябадал гэжэ гарадаггүй. Үдын эдеэнэй забhарлалгын сагыешье арьбалдаг юм: ээлжээгээр хоолоо бэлдээд, бултадаа сугтаа эдеэлдэг.

Зүгөөр бригадын хүн бүхэн аб адлинууд гэжэ хэлэхын аргагүй. Ехэ бүлын толгойлогшо Цыбик Хуриганович Вархалеев үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ hанаалаа табидаг ааб даа, комсомол Владимир Потяев, үнинэй хүдэлмэришэн Виктор Иванович Анащенков ондо ондоонууд ааб даа. Хэды иимэшье hаа, эдэнэрэй хүсэл эрмэлзэл нэгэн байна — эрхим шанартайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиhөө hайнаар, эрхимээр хүдэлхэ гэhэн зорилготойнууд ябадаг юм. Энэ бригадынхид нэгэн юумэндэ — искусствада ехэ дуратай юм. Театр, кинодо, илангаяа концертдэ суг ябадаг гуримтай.

Бригадада — хүдэлмэришэдэй энэл коллективтэ түсэб, уялгануудай хуби заяан шиидхэгдэдэг, материальна болон оюун бодолой баялиг байгуулагдадаг. Хүн бүхэнэй хүмүүжэжэ гарадаг хүдэлмэриин энэ академидэ бригадын гэшүүн бүхэндэ анхаралтайгаар хандаха, нүгөө талаhаа эрилтэ ехэтэй, юумэ шууд сэхэ шиидхэхэ, шанга журамтай байха хэрэгтэй.

В. Ц. Сандановай бригада энэ талаараа эмхитэй хүдэлмэришэн бүхэн үндэр дээдэ мэдэрэлтэй гэжэ тэмдэглэлтэй. Түрүүшээр бригадир, үнинэй хүдэлмэришэд зарим зоной ажал хинадаг бэлэй. Мүнөө энэ хэрэгтэ бригадир сагаа hалгадаггүй, хүн бүхэн нүхэдэйнгөө үмэнэ үндэр харюусалгатай, бригадынгаа нэрэ хухалхагүй гэhэн ниитынгээ гуримые үндэрөөр сэгнэдэг юм. Хэрбээ журам эбдэжэ, коллективээ бузарлаа хадаа, материальна, моральнашье талаарнь сүм харюусаха гэhэн заабаритай, харюусадагшье юм.

Бригадын гэшүүн бүхэн шэнэ юумэ ухаалднха гэжэ оролдодог юм. Хүүргэнүүдэй хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводые ашаглалгада оруулхын тулада хүдэлжэ байхадаа, мостопоезддонь хүдэлмэришэдэй дуталдахада, тус бригадын гэшүүд шэнэ мэргэжэлдэ hураад, хүдэлдэг байба. Хүдэлмэришэд түмэр конструкцинуудые хабсардаг мэргэжэлтэй болоо, дархашуул, шэл зүhэгшэд, байшангай орой хушагшад, малярнууд болоод ажаллалсаа. Тус заводые болзорhоонь урид ашаглалгада оруулhандань энэ бригадын гэшүүдэй аша габьяа нилээдгүй ехэ юм. Байгал-Амарай түмэр замай барилгын хэрэгсэлнүүдые дүүргэхын тулада заводой коллективэй хүдэлжэ байhаниинь бүгэдэндэ эли бэзэ.

Заhаржа үгэдэггүй залуу хүниие коллективтээ абахадаа, бригадир Санданов суг хүдэлдэг нүхэдтөө, коллективтээ, тэдэнэй хүсэндэ найдаа hааб даа. Теэд зүб лэ даа. Ехэ харюусалгатай хэрэг бригадир бэе дээрээ даажа абаба гэжэ профсоюзай комитедэй гэшүүд ойлгожо байгаа. Нүгөө талаhаа бригадир В. Ц. Сандановай хүтэлбэрилхы шэнжэ шанар, налагай зантай, хүн бүхэнэй абари зан, эрилтые, үйлэдбэрнингөө хэрэгсэл хуу мэдэхэ — иимэ үнэхөөрөө бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байhыень нүхэдынь мүн лэ hайса мэдэхэ байба. Иимэл коллективтэ хүн үнэхөөрөө бэеэ олохо бшуу.

Сандановай бригада шэнги коллективүүд эндэ яhала олон. Мостопоездын партийна организаци иимэ түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдодог болоhониинь тон hайшаалтай. Мастернуудай, участогуудые даагшанарай үүргэ дээшэлүүлхын тулада эндэ ехэ ажал ябуулагдадаг байна.

Үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зохилдуулан ябуулха гэжэ оролдодогынь тон hайшаалтай. «Белоруссиин партийна организацида суртал бодолой кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол эгээл иимэ эрилтэ табина бшуу. Мостопоездын хүтэлбэрилэгшэд: начальник Е. А. Тарасюк, партийна организациин секретарь Ю. Д. Болсохоев гэгшэд үйлэдбэриинше, политическэ-хүмүүжүүлгынгшье хүдэлмэрине тон адлиханаар хүтэлбэрилэгшэдhөө асуудаг, шанга эрилтэ табидаг гуримтай. Мүнөө энэ коллективтэ сүлөөтэй сагаа ашатай туhатайгаар үнгэргэдэг болонхой.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үйлэдбэритэй зохилдуулан ябуулhанай ашаар ажалай коллективүүдэй хүмүүжүүлхы үүргэ, хүн зоной эдэбхи дээшэлнэ. Энээнэй аша үрэ ажал дээрэ харагдана. Журам эбдэгшэд үсөөрнэ, үйлэдбэриин даалгабари амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. 1974 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр 834-дэхи мостопоездын коллективтэ КПСС-эй горкомой, городой гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг үгтэнхэй. Гурбадахи кварталай дүнгөөр партиин Железнодорожно райкомой, районой гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаа. Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 15-да жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

А. АЛЕКСАНДРОВ.

ЗАМБУУЛИНДАХИ ШЭНЭ „БАЙРАДАА"

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБҺӨӨ ХЭГДЭҺЭН РЕПОРТАЖ

Шэнэ гэртэ нүүжэ ороходоо, хүн юу хэдэг бэ? Нэгэдэхеэр, шанэ гэр толлон ороhондоо угаа ехээр баярладаг; хоёрдохёор, шэнэ гэрни ямараар бариганхайгээшэб гэжэ харадаг байна. Зарим нэгэн креслэ соогоо налайжа hуугаад, гоё гоёор бодомжолдог, нүгөөдүүл богоhо алхажа оромсоорoo, гэр соохиёо тааруулан табижа захалдаг юм.

Алибаа юумэндэ hүбэлгэн бэрхээр, эдэбхитэйгээр хандадаг космонавтын мэргэжэлэй гол шэнжые харуулхын тула эдэ бүгэдэн тухай хэлэгдэнэ гээд «Союз-17» гэжэ экипажай хүдэлмэри адаглан хинажа байhан мэдигүүдэй нэгэн хөөрэнэ. Космонавтнууд замбуулинай дайдада хоёр хоногой хугасаа соо хүдэлмэрилхэдөө, ниидэлгээр хараалагдаhан сагые үнэндөө бүрин гаргашалаагүй. Магад тиимэhээ бүхы хүдэлмэреэ график соонь хэжэ үрдеэшьегүй байжа магад. Хэлхеэ холбоо тогтоохо үедэнь энэ талаар hонирхолтой ушар тохёолдоhон байна. Гэнтэ космонавтнуудай мэдээгүй байтар телекамера хүдэлжэ, станциин таhалгануудай нэгэн тэрээн дээрэ харагдашаба: Губарев бортжурнал дээрэ бэшэнэ, Гречко ямаршьеб прибор шэнжэлэн харана. Кадрта харагдагты гээд операторай гүйхада, эдэнэр үлэ мэдэг эрьеэдхибэ. Командир хэдэхэн секундын турша соо кадр руу «тамаран гараад», харагдахаяа болишобо. Харин бортинженер сүлөө гараа объектив тээшэ hарбайгаад, аппаратураяа шалгаhаар байгаа hэн.

— Өөрыгөө харуулха забдалга бидэнэй хэрэгтэ таарахагүй юм, — гэжэ тэрэ шоглон хэлэбэ.

Экипажай гэшүүд ажалаа бүхэриг, оролдосо хэшээлтэй байhанайнгаа ашаар онгосые станцитай амжалтатай hайнаар холболдуулан залгалдуулжа, станциие түбхинүүлhэн байха юм. Замбуулинай дайдада залгалдуулан холболдуулгын үеэр космонавтнуудай бэеын hайн байhан тухай телеметрическэ мэдээсэлые врачнууд бидэндэ харуулба. Энэ орёо бэрхэшээлтэй хүдэлмэриин үедэ космонавтнуудай амисхаал, hудалай сохисо газар дээрэ тренажернуудта hорилгонуудые хэhэнhээ hураггүй жэгдэ байгаа.

«Гуталаа арилгагты!» — гэhэн шог ёгто бэшэг «Салютые» ниидхүүлхээр бэлдэhэн инженернүүд станци худар орохо үүдэн дээрэ табиhан байгаа. Станци худар ниидэhэн космонавтнуудые хүлеэгдээгүй, hонин юумээр угталга заншал болонхой: нүхэр ёhоной шарж, шог ёгто плакат. Замбуулиндахи шэнэ «байраяа» толлон түбхинүүлхэдэнь, экипажай гэшүүдтэ эдэ бүгэдэ hайнаар нүлөөлдэг байна. Сэхыень хэлэхэдэ, шэнэ «байрада» хүйтэншэг байгаа: «Салют» дотор температурань 17 градус дулаан. Энэниие дулаан, гэрэлтэй, аятай зохид байлгаха харюусалгатай бортинженер гэрэл нособоод, удаан бодомжолжо байнгүй, таhалга соохиие дулаасуулха түхеэрэлгэ хүдэлгэбэ.

«Салют» соо түрүүшынгээ hүни эдэнэр бүхэ нойроор нойрсоhон байна. Бортинженер долоон час унтаа, харин командир үдэшын 7 сагта гэхэ гү, али болзорhоо нэгэ часаар урид hэримсэрээ, хэлхеэ холбоо тогтоожо оробо. Сагаа шалгаад, ээлжээтэ тойрон ниидэлгын-гээ хүдэлмэриин график тодорхойлоод, ниидэлгын гурбадахи сүүдхын програмаар хүдэлмэреэ эхилбэ.

Ниидэлгэ залан ... түбтэ замбуулинай ... да научна аппарату... хёон бүтээhэн мэрг... дэй ажал хүдэл... илангаяа ехэ. Прибо... туд бүхэнэй бүрээн... рые абажа, шалгаха ... тэй.

Ниидэлгэ залан ... түбтэ эршэтэ габшага... бурьялна. Ниидэлгын ... най хүтэлбэрилэгшэдт... та hүни эндэ ерээд, ... гүүр экипажай ун... хэбтэхэдэнь, гаража ... бди. Станцитай хэлхе... боо тогтоодог дежур... раторнууд, ороhон ма... нуудые шэнжэлэн ... электронно машинану... амарнагүй.

Н. ЖЕЛЕЗ...
ТАСС-ай тусхай ...
Ниидэлгэ залан хү... түб.

Николай Никифорович Баландин Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Энэ нүхэр хубиингаа табан жэлэй даабарие энэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ бэелүүлээд, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ:, коммунис ажалай ударник Н. Н. Баландин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОНИШОДОЙ АЖАЛ ЯАЖА ХҮНГЭДХЭХЭБ?

(Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой директор И. Н. РУБЦОВОЙ хөөрөөнhөө)

Хүдөө ажахын алишье hалбарида үйлэдбэриин эшэг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые hайжаруулха асуудал мүнөө улам хурсаар табигдажа байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ Кишинёвто болоhон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев энэ асуудалда онсо анхарал хандуулаа hэн.

«Шанарай түлөө, ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл манай ажал ябуулгын материальна үйлэдбэри дээрэшье, мүн оюун ухаанай баялиг байгуулгадашье — гол эрилтэнь болохо ёhотой» — гэжэ партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалга соо бэшэгдэнхэй.

Хэhэйшье мэдэhээр, хүдөө ажахын ямаршье hалбарида үйлэдбэрие хуушанайхиар, хори-гушан жэлэй саада тээхиhээ байха, 5—6 жэлэйшье саада тээхидэл адляар эрхилжэ холо ошогдохоёо болёо. «Хүдөө ажахын үйлэдбэрие индустриальна үндэhэ hуури дээрэ удаа дараалан гаргаха, тэрэниие мэргэжүүлхэ, томо болгохо, хоорондоо хамжан ажаллаха ябадалые хүгжөөхэ...» — гэжэ партиин ЦК-гай Хандалга дотор үшөө дахин онсолон заагдана бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олонхи колхоз, совхозуудта тариан ажал дээрэхи, мүн hү hаалиин фермэнүүдтэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэри гол түлэб оньhон машинын хүсөөр хэгдэдэг болоно байна гэшэ ааб даа. Гэбэшье энэ талаар хонин ажалнай эгээл ехээр гээгдэлдэ оронхой. Бодоодшье үзэел даа. Тус hалбарида ехэнхи ажал, илангаяа хонидые үдэрэй хэды эдеэлүүлхэ, уhалха, тэжээлыень зөөхэ хүдэлмэри хүнэй гараар лэ хэгдэнэ ха юм. Тиимэhээ үбэлэй сагта түл абалгын үедэ тэндэ хүдэлхэ хүн дуталдана, хонишодой ажалынь хүшэ хүртэшэгүй ехэ болошоно.

Теэд хонишодой хэдэг хүдэлмэриие зарим тэдыншье hаань хүнгэдхэхэ аргагүй гээшэ гү? Энэ асуудал мүнөө хонишодой, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй hанаае үнинэй зобооно.

Үнэндөө, hайса бодожо лоо hаа хонин ажалдахи зарим хүндэ хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ, аргатай, газаргань оньhожоруулгашье хэрэглэхэ арга боломжо хаанашье бии ааб даа. Манай ажахыда энэ талаар тиимэшье ехэ хүдэлмэри хэгдээгүй. Гэбэшье зарим хонишоднай өөhэдынгөө хүсөөр, өөhэдынгөө арга боломжын зэргээр оншыень оложо, ажалаа хүнгэдхэхэ тушаа элдэб онол арга хэрэглэнэ.

Тусхайлбал, совхозой хоёрдохи отделениин ахалагша хонишон Борис Анисимович Грешилов үнгэрhэн үбэл hая хурьгалhан хонидые байра дээрэнь уhалха түхеэрэлгэ хээ. Урдань олонхи отарануудта хурьгалhан хонидто хүнэг соо уhа хээд лэ таhалга бүхэндэнь нэгэ-нэгээр уhалдаг hэн. Энээндэ хэды олон хүнэг хэрэгтэй болодог, уhа гараар зөөхэдэ хэды ехэ хүсэн гарадаг байгаа гээшэб. Харин мүнөө ехэ амhарта соо бүлеэдхэгдэhэн уhа байлгаад, тэрээнhээ шланг хоолой гаргаад, үзүүртэнь дуратайдаа уhа хаажа, табижа байха пистолет угланхай. Тэрэ уhаяа ута хобоо соо хээд, хэдэн ондоо таhалгада байhан нарай хурьгатай хонидой зэргэ уhалхаар түхеэрээ.

Удаань нүхэр Грешилов сакман болгожо илгаhан хурьгадые эдеэлүүлхэ тусхай кормушка хээ. Хоёр ондоо таhалга соо байhан хурьгадай зэргэ байгаад, хоёр тээhээнь эдеэлхээр энэнь хэгдэнхэй. Тиихэдээ энэ кормушка нэгэ мүнөөн хоёр таhалгын хоорондохи ханань болоод байдаг юм. Тэрэнь хэрэгтэй болоо hаань, иишэ тиишэнь хүдэлгэгдэжэ таhалгань ехэ, бага болгогдожо байхаар хэгдэнхэй. Энээнэй ашаар хурьгадай таhалга соо үлүү хобоо кормушка табигданагүй, досоонь уужам салуу байна. Хоёрдохёор, үбhэ тэжээлэйнь үригдэхэ, гэшхэгдэхэгүйнь тула кормушкынь доро модоор дабхар дэбдихэр хэгдэнхэй.

Мүнөө жэлдэ гансашье Б. А. Грешиловэй отарада бэшэ, мүн хонишод П. Нинегин, Ц-Д. Гурдармаев, Н. Намжилов, П. Доржиева гэгшэдэй отарануудта хурьгадтай хонидые таhалга соонь бүлеэн уhаар ундалуулха, сакман болгогдоhон хурьгадые эдеэлүүлхэ кормушка-түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

Манай hанахада, хонин ажалдахи заримшье хүдэлмэриие нигэжэ оньhожоруулхын тула үшөөл ехэ оролдолго гаргаха, бодомжолхо, бэдэрхэ саг ерээ. Жэшээнь, хонидой эдихэ үбhэ тэжээлые бутаруулжа, хуу хүдхаад үгэхэ тусхай цех гү, али тиимэ оньhон түхеэрэлгые ажахы, отделени бүхэндэ хэхэ арга бии. Хонидые уhалха оньhон түхеэрэлгэшье отара бүхэндэ тодхоходо яанаб. Эдэ бүгэдэ хонишодой ажалые нилээд хүнгэдхэжэ үгэхэ ха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхоз дотор шэнэ түл абалгын тон харюусалгатай хаhа эхилбэ. Байгша ондо манай ажахыда хамта 7700 гаран эхэ хонид, бэеэ хүсэhэн зуhагууд хурьгалуулагдаха байна. Ондоогоор хэлэбэл, зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 90-hээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ уялга хонишоднай абанхай. Түрүү хонишод Е. Нестерев, П. Доржиева, Л. Ларионов гэгшэд зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэнхэй.

Нёдондо жэлдэ совхоз бүхыдөө 7731 хурьга түлжүүлээ гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриhөө 84,5 хурьга томо болгоо юм. Энэ жэлдэ тэрэ дүнгөө заатагүй үлүүлхэ гэжэ оролдохобди.

Хонин ажалдахи заарим хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха, хонишодой ажалые хүнгэдхэжэ үгэхэ тухай миил ёhын тэдысэ эндэ дурдана бэшэб. Энэмнай мүнөөдэрэй гол шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Тэрэниие шиидхэхын тула хонишод, мэргэжэлтэд, механизаторнуудтаа хамта оролдохо ёhотой. Эндэ арга боломжошье ехэ байна. Энэ асуудалые шиидхэжэ шадаад байгаа hаамнай, хонин ажалда хүдэлхэ дуратай хүнүүд олон болохо, илангаяа залуушуул тэндэ хүдэлхэеэ дуратайгаар ошохо бшуу. Тус hалбарида элдэб оньhожоруулга зүбөөр нэбтэрүүлжэ шадаа hаамнай, гансашье хонишодой ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, ехэ продукци абтаха бэшэ, гаргашань хороогдохо, продукциин өөрынь үнэ сэн нилээд хямдарха байна.

М. НАМЖИЛОВ
бэшэжэ абаба.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

УРАН ЗУРАГАЙ АКАДЕМИИН ШАГНАЛНУУД

МОСКВА. (ТАСС). СССР-эй Уран зурагай академиин жэл бүриин үндэр дээдын шагналнууд—алтан ба мүнгэн медальнууд, дипломууд, уран зурагай искусствын ба искусство шэнжэлэлгын эрхим түрүү зохёол бүтээлнүүдэй авторнуудта hаяхан барюулагдаба.

З. Виленскиин (Москва) зураhан манай үеын хүнүүдэй скульптурна бүлэг портредүүд алтан медаляар шагнагдаа. Н. Лесковой «Һалгайбша» гэhэн рассказые иимэглэhэнэйнгээ түлөө Кукрыниксүүд (Москва) энэ үндэр дээдын шагналда хүртэбэ.

СССР-эй арадай уран зураашан У. Тансыкбаевай портрет зураhанайнгаа түлөө Р. Ахмедов (Ташкент), академическэ Бага театрта «Ой» гэжэ зүжэгые шэмэглэhэнэйнгээ түлөө А. Васильев (Москва), «Совет уран зурагай шүүмжэлэлэй эхиндэ. 1900—1917 онуудта Октябриин революциин урда тээхи большевик хэблэлэй хуудаhануудта барлагдаhан уран зурагай искусство» гэжэ номой автор Б. Павловский (Свердловск) мүнгэн медаляар шагнагдаа. Прикладной искусствын уран бэлигтэн Д. Уметов (Фрунзе), Т. Яблонская (Киев) гэгшэд мүн лэ мүнгэн медальда хүртэhэн байна.

Бүлэг уран зураашад, скульпторнууд, архитекторнууд, арадай искусствын уран бэлигтэн академиин дипломуудаар шагнагдаба.

ШУБУУ ҮСХЭБЭРИЛГЫЕ ОНЬҺОЖОРУУЛХА

РОСТОВ-НА-ДОНУ. (ТАСС-ай корр.). 1974 ондо Ростовой областиин «Птицепром» трестын ажахынуудта шубуу үсхэбэрилгын хэдэн оньhожоруулагдамал байра, шубуудай гурбан ехэ фабрика баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. «Эдэ фабрикын туд бүхэниинь жэлдээ 50—70 миллион үндэгэ суглуулан абаха аргатай. Шубуунай мяха үйлэдбэрилгэ 25 процентээр дээшэлээ.

Трестын директор И. И. Мисиков ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, үнгэрhэн жэлдэ шубуу үсхэбэрилхэ талаар хэгдэhэн ажалай дүнгүүд тухай мэдээсэhэн байна. Нугаhа үсхэбэрилхэ оньhожоруулагдамал фермэнүүд илангаяа амжалтатайгаар ажаллаа. Жэшээнь, «Ново-Батайский» совхоздо оньhожоруулагдамал байра соо нэгэн доро 30 мянган шубуун байлгагдадаг юм. Инкубаторhаа иишэ оруулагдаhан нугаhанай дальбараанууд 55 хоног соо 2 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй болгогдодог. Нэгэ шубуушан В. С. Карпенко эдэниие харууhалдаг байна. Амаралтын үдэрнүүдтэ ондоо хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие hэлгэдэг юм.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ шубуудай оньhожоруулагдамал байрануудые бүри олоор барижа, шубуунай мяха үйлэдбэрилгые, үндэгэ суглуулан абалгые улам үргэдхэхөөр хараалагдана.

ТАДЖИКИСТАНДА ТАРИЛГА ЭХИЛБЭ

КОЛХОЗАБАД. (ТАСС-ай корр.). Таджикистанай урда захадахи Вахшска голдо хабарай шэнжэ орожо, дулаан боложо байнхай. Колхозабадска районой шэнэ газар элдүүрилдэг «Москва», «КПСС-эй XXIII съезд» гэжэ совхозууд, «Янгиабад» колхоз болон бусад ажахынууд саахарай свекло тарижа эхилбэ. Иимэ эртэ тарилга хэхэдээ, зунай тэн багта үхэр малдаа үнэтэ тэжээл хуряан абаха юм.

Урда Таджикистанай Кумсангирска, Пянджска, Курган-Тюбинска ба уhалагдадаг зоной бусад районуудай таряашад хабарай тарилгаяа эхилээ.

РОСТОВСКО ОБЛАСТЬ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй комбинадта түсэбөөр хараалагдаhанhаа таба hара урид ээрэлгэ-нэхэлгын 2-дохи фабрика ашаглалгада оруулагдаба. Энэ фабрика жэл соо 47 миллион метр бүд нэхэхэ юм. Совет хүнүүдэй hуудал байдалые hайжаруулха талаар КПСС-эй XXIV съездын хараалhан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ энэ горитой хубита болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ээрэлгын цехэй мастер Антонина Ашмаринагай хүтэлбэрилдэг түрүү халаанай гэшүүд (зүүн гарhаа): Ольга Рыженко, Татьяна Краснощёкова, мастер Антонина Ашмарина, Любовь Филатова, Зинаида Шашкова, Валентина Малютина, Надежда Иванова.

ТАСС-ай фотохронико.

ШАЛГАҺАН ҺҮҮЛЭЭ...

Зүүн-Сибириин түмэр ... гын Улаан-Үдын отде... арадай ажахын ашаа ... хүдэлмэриин хэр ябажа... hан тухай хинагшад са... гэлжэ шалгажа байдаг... шухала хүдэлмэриие ... гуримтайгаар ябуулха ... түмэр замшад hүүлэй ... горитой хүдэлмэри ябу... Тиигэбэшье Улаан-Үды... делени вагоной эрьесые ... руулhанhаа боложо, пар... гоо олон вагонуудые дэ... рина.

Ашаатай вагонуудые ... мышленна предприяти... хүргэжэ, буулгаха ху... рие зүбөөр эмхидхэхэ ... бии байгаа дутагдалн... отделениин хүтэлбэри... эбсэнхэй. Предприятину... хи зургаанууд вагон... миин байлгаhанайнгаа ... нёдондо жэл 400 мянга... риг яла түлэhэн байна.

Багахан станцинуудта ... тай вагонуудай миин ... ушар бүришье олон. Се... Загустай, Заудинск, ... станцинуудта иимэрхүү ... олоор үзэгдэнэ.

Вагонуудые дутуу ... ябуулдаг ушарнуудые ... ха талаар ашаанай та... начальник Д. П. Торч... зохихо хэмжээ абанагүй... эндэ хэлэхэ хэрэгтэй. ... чермет» управлениин хү... рилэгшэд вагон бүхэние... рэн ашаатайгаар ябуулх... хайгаа хэдэ дахин ... hэншье hаа, мүноошье бо... угэдөө хүрөөгүй. Тэ... ябуулhан вагон бүхэни... моhоо 15—20 тонно ашаатайгаар ябуулагдада... ха юм.

Улаан-Үдэ станциин ... абадаг, ябуулдаг газарта, ... цы, Байкальск станции... тейнер абадаг талмайд... туу дунданууд илангаяа ... гэжэ арадай хинагшад ... рүүлээ hэн. Элдэб ... ашаа буулгаха, ашаха ... рэлгэнүүдые үрэ багат... хэрэглэнэ. Тэндэ ажал... байhан хүдэлмэришэдэйн... рам hуладана. Мэргэжэ... хүдэлмэришэдэй дутал... дээрэhээ түхеэрэлгэн... дайралдаhан хүнүүд буул... ашана. Тэдэнэй хүдэл... оньhон түхеэрэлгэнүүд ... урид эбдэрнэ.

Буряадай АССР-эй ар... хиналтын комитет үнг... жэлэй эсэстэ өөрынгөө зал... тэ заседани дээрэ Зүүн С... риин түмэр замай Улаан-... отделениин начальник ... Кванталиани, тэрэнэй ор... М. М. Нихланов, ахамад ... спектор В. И. Жиделевэй ... соо шагнаад, бии байгаа ... тагдалнуудаа дары усад... ень уялгалhан юм. Дээрэ ... дэhэн дутуу дунданууда... гэн усадхаха асуудалаар ... публикын арадай хина... комитет түмэр замшадта ... заабари, зүбшэл үгөө.

Улаан-Үдын отделениин ... тийна организациин бюро... асуудалаар тодорхой ш... бэри баталан абаа hэн. ... раалагдаhан хүдэлмэрии... дүүргэгдэжэ байhан тухай ... hагуудай начальнигууд са... гэлжэ партбюрогой урда ... но. Үнгэрhэн ноябриин ... шын арбан хоногто, де... hарада түмэр замшад ех... дэлмэри хэбэ. Улаан-Үдэ с... циин хүдэлмэришэд аша... вагонуудые зүбөөр аша... талаар нилээд юумэ бүт... Ашаатай вагонуудые буул... ашаха хүдэлмэриие нилээ... римшуулhанай ашаар, с... вуудые буридхэгшэд пром... ленна предприятинуудта ... рэгтэй шухала ашаа ... ябуулжа шадаа.

М. СОЛОМЕННЫ...
Буряадай АССР-ай арадай хиналтын комитедэй штатнаба... секторые даагш...

УНШАГШАД ДУРАДХАНА, ЗУБШЭНЭ, ШҮҮМЖЭЛНЭ

УНШАГШЫН НАЙРУУЛГА

АЖАЛША ХҮН АЛДАРТАЙ

ҮГЛӨӨНЭЙ наранай хурса гэрэл алтан дэлхэйе нойрhоо hэрюулэн, айл бүхэнэй сонхоор шагааба. Шэнэ орохон саhанай мүнгэн хашарhануud наранай гэрэлдэ наадан, ягаашье гоёб даа! Бамбагар зөөлэн саhан дээгүүр алхалhаар, ажалдаа хүрэжэ ерэбэб.

«Коммунизм» колхозой машинно-тракторна мастерскойн хажууда хүн зон сугларанхай. Трактор, машинануудай абяан замханагүй. Хэнэйшье мэдэhээр, ажалай үдэр нигэжэ эхилдэг ха юм. Тиимэhээ ажалша баатар арад түмэнэйнгөө жагсаалта дорюун алхам дурдан хөөрэжэ хүсэл түрэдэг.

Хүн бүхэнэй эльгэ зүрхэндэ эгээ дүтэ hанагдадаг, гусгаарлан наhанай нангин хүсэл, эрмэлзэлгэтэй нягтаар холбоотой юумэн бии байдаг. Зүгөөр хүнэй ажабайдал гээшэ имагтал илаха, тэмсэхэ гэhэн нангин уряа удхатай бэшэ гү? Тэрээнгүйгөөр алтан дэлхэй дээрэ ажаhууhанай ямар hонирхол, баяр жаргал байба гээшэб.

Хүн гээшэ хара багаhаа хойшо ажалай амта танижа, алтан жолоогоо алдангүй ябадаг. Ажалша хүн... Алдар соло, баатаршалга бэедээ шэнгээhэн үгэ. Иимэ хүнүүдые, тодорхойлон хэлэбэл, юрын хүнүүд гэдэгбди. Тэдэнэй нэгэн — минии найруулгын геройтой танилсая. Хурса харасатай, нюргаар набтархан, үргэн сээжэтэй, дэмы хоохон үгэгүй, дэлгэр сагаан сэдьхэлтэй хүн. Ажалай халуун шулуу долёожо, бэлэн бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараhан хүн гэхэдэ, алдуу болохогүй. Алдар нэрэнь — Иван Калистратович Екимов.

Энэ хүнэй ажалайнь намтар хөөрэхэ болоо hаа, иимэ: Иван Калистратович Екимов 1929 оной зун Мухар-Шэбэр нютагта түрэhэн. Багаhаа хойшо абаяа дахажа, ажалай амта таняа hэм гээд Иван Калистратович хөөрэнэ.

Ажалай түрүүшын зам түрэл колхоздоо эхилhэн юм. Түрүүшын жэлнүүдтэ хүндэ хүшэр байбашье, харин эндэ Иван бүри эршэ хүсэ орон, далижан дам саашаа дабшаа hэн. Гурбан жэлэй турша соо тракторна бригадын тоо бүридхэгшөөр хүдэлөө. Энэ ажалда хүдэлжэ ябахадаа хүн зондоо яhала хүндэтэй, магтаалтайшье болоо.

1945 ондо 16-тай Иван Гашайн МТС-эй дэргэдэ гурбан hарын курса дүүргэжэ, тракторист мэргэжэлтэй болоhон байгаа. Түрэл Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозойнгоо тарялан дээгүүр түрүүшын бураздаа татажа, ажалай фронт дээрэ амжалта туйлаhан намтартай. Иван Калистратович булад трактор жолоодохоhоо гадна, «Сталинец-6», «Коммунар» комбайнуудта hууха баhа нэгэ эрхэтэй байгаа.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо дүрбэн жэл соо түмэр түдэгэтэй носолдожо, яhала юумэ мэдэхэ болоhон. Бага балшар наhанhaa хойшо техникэдэ дуратай hэн тула өөрынгөө абажа ябаhан тракторые хаhа саг соонь тоhодоод, эбдэрhэн частьнуудыень тэрэ дары заhаадаг ажалладаг заншалтай hэн.

— Намда нэгэ иимэ ушар тохёолдоо hэн, — гээд Иван Калистратович Екимов хөөрэнэ. — Үбэлэй янгинама хүйтэн байгаа. Колхозой түрүүлэгшэ намайе хонидой хонлын отара үбhэ, тэжээл шэрэхэмнии эльгээбэ. Тэрэ үедэ ХТЗ гэдэг тракторта ябадаг байгааб.

Тойроод нэлэнхы уужам Түгнын тала сайбар сагаан саhан хүнжэлөө хэдэрэнхэй намай угтан байгаа. Арзагар мүрнүүдые гарган мотоорой мни абяан нэгэ жэгдэхэн хүнхинэнэ. Байн-байн талын hалхин бүри шангадажа, шуурга бордоhон эхилшэбэ. Одоол эндэ би талын шуургантай түрүүшынхээ уулзаа hэм. Бүтүү бордоhон нюдэ, нюургүй шэдэлнэ.

Зүгөөр Иван Калистратович талын шуургантай эрэлхэгээр тэмсээ. Гэнтэ тэрэнэй нюдэндэ хара юумэн харагдахадал болобо. «Үгы энэмнай юун бэлэй» — гэжэ өөртөө hанаад саашалба. Харин дүтэлжэ ерэхэдэнь, hүрэг хонид байшоо. Трактораа байлгажа, хонид тээшэ түргэхэн ошобо. Тойроод харахадань, юуншье үгы хэбэртэй. Хонидой гансал хайратайгаар аад, hулаханаар мааралдаха абяан дуулдана. Дүтэлжэ ерэхэдэнь, нэгэ хонин мэнэ hаяхан хурьгалаад, хэбтэжэ байгаа hэн. Тиихэдэ Иван Калистратовичай сэдьхэлдэ тэрэ хурьга абарха хүсэл заатагүй түрөө.

Ураг hүеэ эдеэгүй ээбэр жаахан хурьгые бээрэшэгэн арбагар гараараа алыган дээрээ абажа дулаасуулба. Игэhээршье байтарнь талын шуурган намхажа, аалин намдуу болоо. Сагаан талада түрэhэн тэрэ хурьгантала Иван Калистратович Екимов аян замаа үргэлжэлүүлбэ...

1949 ондо сэрэгэй уялгата албанда мордоо hэн. Алба хэжэ ябаха үедөө мүн лэ үнөөхил техникэтээ нүхэсөө. Дүрбэн жэл соо агаарай сэрэгэй албанда мотористоор, hүүлээрнь механигаар алба хэhэн юм. Армиин hүүлээр дахинаа мотористоор Улаан-Үдэ хотодо хүдэлhэн байна. Тэрэнэй заhаhан мотоорнууд ямаршье hаадгүй ябадаг гэжэ хүн зондо хэлсүүлдэг, магтуулдаг байгаа. Тракторист, моторист, механик мэргэжэлтэй Иван Калистратович ажалай долгин соогуур алхалhаар түрэл нютаг Мухар-Шэбэрээ ерэhэн юм.

1962 онhоо 1964 он болотор «Коммунизм» колхоздо булад трактораи хүнхинээн доро, хүсэтэ ажалай хүгжэм доро амжалта туйлажа ябаhаниинь hаайшаалтай.

«Коммунизм» колхозой правлени Иван Калистратовичай Екимовые 1964 ондо тракторна гурбадахи бригадын бригадираар табиhан байна. Тэрэнэй даадаг бригадада 1.400 гектарта гансал ороохото ургамал таридаг. Жэлhээ жэлдэ муу бэшэ ургаса абадагынь магтаалтай. Энэ бригадын мэдэлдэ хамта дээрээ 11 трактор бии юм. Мүнөө Иван Калистратовичай бригадынхид техникээ саг болзор соонь заhабарилжа, хабарай тарилгые hайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө бүхы шадалаараа эрмэлзэжэ байнхай.

Ц. ЦЫРЕТОРОН.
Мухар-Шэбэр.

АМЖАЛТА ЕХЭТЭЙ АЖАЛ

Редакцида ерэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл

ЮhЭДЭХИ ТАБАН жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй hүүлшын hара түгэсэбэ. Энэ hара соо манай газетын редакцида хамтадаа 342 бэшэг ороhон байна. Энэнь ноябрь hарынхиhаа гушаад бэшэгээр олон болоно. Эдэ бэшэгүүдые шэнжэлэн харахада, Буряад ороной ажалшад тодорхойлхы жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула социалис мүрысөөнэй эршэ үлам бадаруулан хүдэлжэ, ажалай ехэ амжалта туйлаа гээд тэмдэглэмээр байна. Промышленностиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1974 оной түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Республикын ажалшадай туйлаhан ехэ амжалтанууд тухай олон тоото мэдээсэлнүүд газетэдэ толилогдобо. «Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудта хэдэн мянгаад хүн ажаллажа байдаг. Нёдондо жэлэй эхиндэ тус комбинадай коллектив хамтадаа 3 миллион 830 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда үгэхөөр шиидэhэн байгаа. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа, нөөсэе элирүүлэн ашаглажа, техникэ ба ажалай саг бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар комбинадай коллектив жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине болзорhоонь 18 хоногоор урид дүүргэhэн байна. Энээн тушаа манай газетын эдэбхитэн **Н. Тюрнев** мэдээсээ hэн.

Буряадай республикын колхоз, совхозуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ адууhа малайнгаа тоо толгой нилээд олошоруулжа, ашаг шамыень дээшэлүүлжэ шадаа. Жэл соо гүрэндэ мяха, hү, нооhо, үндэгэ худалдаха арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэhэн байна. Түсэбhөө гадуур хэдэн мянгаад центнер мяхан, hүн худалдагдаба.

Промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай иимэ hайн амжалтанууд имагтал социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар туйлагдаа гээд онсолон тэмдэглэе. Үнгэрэгшэ жэлэй эхинhээ манай газетын редакци социалис мүрысөөн тухай тусхай хуудаhануудые гаргадаг болоо hэн. Декабрь hарада тиимэ хоёр хуудаhан гаргагдаа. Захааминай, Яруунын аймагуудай ажалшад хэдэн жэл удаа мүрысэдэг болонхой. Тэдэнэр бэе бэедээ ошолсодог, ажал хүдэлмэритээ танилсадаг, түрүү дүршэлөө халан абалсадаг байха юм. Тус аймагуудай ажалшадай дунда социалис мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэhэн тухай, үнгэрэгшэ жэлые ямар дүнгүүдтэйгээр түгэсхэжэ байhан тушаа КПСС-эй райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар **Н. Михеев, Б-М. Жамсуев** гэгшэд манай газетын декабриин 27-ной номерто тодорхойгоор хөөрэhэн байна.

Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» завод республикын түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Тус заводой коллектив ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бүтээгдэдэг продукциин шанар hайжаруулха талаар горитой ажал ябуулжа байдаг. Эдэ асуудалнуудаар тус заводто нилээд hайн үрэ дүн туйлагдаа, социалис мүрысөөн ашаа үрэ ехэтэйгээр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ энэ заводой ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тушаа предприятиин директор **П. Бурлов** «Инженер, техникүүдэй үүргэ» гэhэн статья соо дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Манай газетын хуудаhануудта «Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ» гэhэн гаршаг бии болгогдоhоор үнинэй. Ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөнэй ямар үүргэтэй байhан тушаа иимэ гаршаг доро тунхаглагдаhан статья, корреспонденцинуүд соо хэлэгдэдэг гуримтай. «Амжалтада зоригжуулдаг хүсэн», «Урмашуулга, тэрэнэй ашаа үрэ» гэhэн корреспонденцинүүдые КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь **К. Бадмаев** тиимэ гаршаг доро толилуулжа, аймагай ажалшадай эдэбхи үүсхэл, туйлаhан амжалтанууд тушаа уншагшадтамнай hонирхолтойгоор хөөрэhэн байна.

Виктор Базаров, Цырен-Доржо Шиндаков гэгшэд үнгэрэгшэ жэлэй түл абалгын дүнгүүдээр Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай залуу хонишодой дундаhаа онсо шалгаржа, хоюулаа аймагайнгаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байгаа. Залуу хоёр хонишон табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ мүрысэхэ гэжэ шиидээд, манай газетын редакцида уригдажа, социалис мүрысөөнэй договор баталhан юм. Тэрэ договорынь газетэдэмнай тунхаглагдаа hэн. Тиигэжэ залуу хонишод hайн hайхан үүсхэл гаргаhан байна.

Залуу хонишодой энэ үүсхэлые республикын колхоз, совхозуудай хэдэн арбаад хонишод халуунаар дэмжэжэ, шэнэ жэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоhон тухайгаа манай газетээр дамжуулан мэдүүлээ. Тэдэнэй үүсхэлые Ленинэй ордента Борьёогой, Сэлэнгын совхозуудай суута хонишод Г. Л. Рабдаев, А. М. Акулов болон бусад бултанhаа түрүүлэн дэмжэhэн юм. Энэ асуудалаар хэдэн арбаад хонишоной бэшэгүүд газетымнай нэгэдэхи хуудаhануудта тунхаглагдаа.

Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай hаалиин фермые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат **Д. Данзанова** олон жэлдэ хүтэлбэрилнэ. Эндэ ажалай эмхидхэл hайжаруулагдажа, үнеэдэй ашаг шэмэ дээшэлнэ. Тус фермын коллектив 1974 ондо hү haaxa, гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорhоонь холо урид дүүргэhэн байгаа. Ехэ-Сагаанай фермын hаалишад, мал адуулагшадай ажал тушаа тэрэниие даагша нүхэр Данзанова манай газетэдэ бэшээ hэн.

Үнгэрэгшэ декабрь hарада республикын партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой организациинуудай үдэр бүриин ажал ябуулга тухай хэдэн олон корреспонденци, статьянууд газетэдэ тунхаглагдаба. Тиихэдэ ажалшадай соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын ба ажаhуулгалай хэрэглэмжэ хангалгын эрилтэнүүд тушаа олон бэшэг редакцида орожо, газетэдэ гаргагдаа.

hүүлэй үедэ газетымнай эдэбхитэд олошоржо байна. Хяагтын аймагай Баян-Булагай hургуулиин багша **Ж. Цыдыпов** hүүлэй үедэ газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ нүхэр декабрь соо «Нэгэ фото-зурагай түүхэ» гэhэн тон hонирхолтой материал редакцида эльгээжэ, газетэдэ толилуулба. **Ц. Цыреторон** (Мухар-Шэбэр), **М. Бадмаева** (Захаамин) гэгшэдэй түрүүшын бэшэгүүд энэ хуудаhанда гараба.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэл эхилбэ. Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалга, манай ороной арадай ажахын бүхы hалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө 1975 ондо эмхидхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолнууд хэблэлдэ толилогдобо. Эдэмнай политическэ ехэ удха шанартай документнүүд гээшэ. Тэдэниие зүбшэн хэлсэхэ зуураа предприятинуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүд зорилгоёо тодорхойлжо, шэнэ социалис уялга, угтамжын түсэб абажа байна. Республикын ажалшад түгэсхэхы жэлдэ бүри hайнаар хүдэлжэ, шэнэ амжалта туйлахаар зориглоно. Предприятинуудай, колхоз ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалые уран гоёор зураглан харуулха гээшэ газетын эдэбхитэдэй түрүүшын уялга мүн.

Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, газетын олон тоото уншагшад! Шэнэ жэлдэ бүри олон бэшэг редакцида орохо бээзэ гээд таанадтаа найданабди.

ЗАЛУУШУУЛ ТҮРҮҮЛНЭ

ВЛКСМ-эй гэшүүд Валентина Шевцова, Людмила Рютина гэгшэд Улаан-Үдэ хотын техническэ мэргэжэл олгохо 9-дэхи училищи дүүргээд, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ хүдэлжэ эхилhэн юм. Тэрэ гэhээр удаашье болоогүй hаа, аха нүхэдэй туhаламжаар ажалай hайн дүршэлтэй болонхой.

Валентина Шевцова Улаан-Үдын Октябрьска районой худалдаа наймаанай байшанда, Людмила Рютина Железнодорожно районой «Юбилейный» универмагта гадар хубсаhанай таhагай наймаалагшаар хүдэлнэ. Залуу хоёр наймаалагшад табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэн юм.

Залуу хоёр наймаалагшад табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ шэнэ социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ амжалтатайгаар дүүргэхын тула түрүүшын үдэрhөө шударгы hайнаар хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Валентина Шевцова (зүүн гарта), Людмила Рютина.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ОГОРОДШОН СУУТАЙ

Арюун тунгалаг Зэдэ голой зүүн талада Хужар гэжэ үзэсхэлэнтэ гоё hайхан нютаг оршодог юм. Энэмнай Дүтэлүүрэй совхозой отделенинүүдэй нэгэн болоно. Энэл нютагта жэлэй дүрбэн сагта нэгэ үбгэжөөлэй яаралтайхан гэшхэлжэ ябахые хүн бүхэн хараhан байха. Заримдаа ямаршьеб бодолдо абтаhан шэнги ябаха. Үбэлэй сагта трактораи тэргэдэ гү, али автомашинада наг шэбхэ ашаад, огородой поли тээшэ табилуулха. Зундаа мүн лэ тэрэ харгыгаараа үглөө эртүүр гэшхэлхэ. Энэмнай нютагтаа суутай болоhон огородшон Лайдан Бузаевич Жигжитов гээшэ.

Лайдан Бузаевичай огородшоноор хүдэлжэ эхилhээр 30 гаран жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо ойлгогдоогүй юумэн ойлгогдожо, дүй дүршэлөөр баян болоо. Жэл бүри огородой эдеэнэй баян ургаса абажа, нютагайнгаа зонине баясуулдаг юм. «Лайдан таабайн капуста хэр ургаба гээшэб?», «Аймшагтай hайн лэ» гэхэ мэтээр Хужарай хүн зоной хоорондохые нэгэнтэ бэшэ дуулаа hэм.

Тэдэнэр табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн байна. Хамтадаа 2172 центнер капуста, 825 центнер морхооб, 420 центнер укроп, 330 гаран центнер редискэ суглуулжа, овощ гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэhэн байна. Энэ амжалтада Лайдан Бузаевичай оруулhан хубита нилээд ехэ.

Ажалша бэрхэ огогордшон нүхэр Жигжитов нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болонхой. Багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, Хүндэлэлэй хэдэн грамотаар шагнагданхай. Совхозой дирекциин, парткомой зүгhөө үнэтэ бэлэгээр оло дахин шагнагдаhан байха.

Лайдан Бузаевич Жигжитов мүнөө 68 наhатай. Хэды үндэр наhатай болоошье hаа, хүнгэн сарюун, ажаллаhан зандаа.

— Миин hууха аргагүйл байдаг. Хүдэлхэ, ябаха шадалтайдаа ажаллабал дээрэ гэжэ hанагшаб, — гээд Лайдан Бузаевич хөөрэдэг.

Залуушуулай жэшээ абамаар ёhотойл ажалша бэрхэ хүн даа.

М. БАДМАЕВА.
Захааминай аймаг.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ“ БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

„УРАНХАЙ, ЭДЕЭН, УРМАГҮЙ ТОГООШОД“

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын 1974 оной ноябриин 30-да толилогдоhон байна. Улаан-Үдэ хотын «Электромашина» заводой хүдэлмэрилэгшэдэй столово тон муугаар хүдэлнэ, тэндэ шанар муутай, амтагүй хоол бэлдэгдэнэ гээд тэрэ фельетон соо шүүмжэлэгдэhэн юм. Тэрэнэй хүсөөр зохихо хэмжээнүүдые абахынь тула Улаан-Үдын столовонуудай трестын директоро газетын редакци хандаhан байна.

Энэ фельетон тухай Улаан-Үдын столовоНуудай трестын директор А. Стрекаловский редакцида ингэжэ харюусаба:

«Столовын хүдэлмэри саашадань hайжаруулха тухай асуудал Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ хэрэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтаhан байна. Түргэн муудадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые хадагалжа байхын тула энэ столоводо НКР-1 түхэлэй холодильник табигдаа. Заводой дирекци болон профсоюзай комитет цехүүдэй хүдэлмэришэдэй столоводо хоол бариха ээлжээнэй график зохёожо, хамтын заседани дээрэ баталагдаба. Мүн тиихэдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые столоводо таhалгаряагүй зөөжэ байхын тула заводой дирекци автомашина үгэдэг болонхой. Эдеэ хоол бэлдэхэ мэргэжэл hайнтай тогоошод столоводо хүдэлхөөр уригдаа, столовын үйлэдбэриие даагша Шаталова М. Ф. ажалhаа сулеөлэгдэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин эхеэр энэ столоводо буряадай национальна эдеэ хоолой үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ, заводой хүдэлмэришэдэй зүгhөө hайшаагдаhан байна».

ОРОЛДОСОhОО ЭХИТЭЙ

Оёорой совхозой Зүүн-Ториин hаалиин фермын тугалнуудай байрада ороходо хододоо арюун сэбэр, дулаахан, хүнэй нюдэ дулаасуулмаар сэбэр байдаг. Энэ байрада ямаршье сагта ерээ hаа, С. Ч. Ванданова энеэбхилэн, хүхюу зугаатайгаар угтажа байха. Энэмнай түрэл совхозойнгоо мал ажалда бүхы наhаараа хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоhон хүнүүдэй нэгэн юм. Тиимэл хадань совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие тугалшан болгоhон байгаа бшуу.

С. Ч. Вандановагай тугалшан болоhоор оройдоол гурбан жэл үнгэрбэ. Тэрэнэй анха түрүүн тугалшан боложо ерэхэдэ, хүндэшэг байдалтай байhан юм. Тугалай дал соо ямаршье гуримгүй, сэбдэг хүйтэн байха. Элдэб үбшэндэ нэрбэгдэhэн тугалнуудай гарзалха ябадалшье дайралдаха.

Ажалдаа дуратай энэ эхэнэр нэн түрүүлэн байраяа сэбэрлэжэ эхилээ. Зооветеринарна мэргэжэлтэдэй захяа заабаринуудые нарин нягтаар бэелүүлхэ, hая түрэhэн тугалнуудые зүбөөр эдеэлүүлхын тула оролдохо. Уданшьегүй тугалнуудайнь дал соо таатай зохид эрхэ байдалтай болоо hэн.

hүүлэй гурбан жэлэй туршада Зүүн-Ториин фермэдэ тугал гарзалаа гэжэ нэгэтэшье дуулдаагүй — бултадаа бүрин бүтэн томо болгогдоно. Тугалнуудайнь шэгнүүр түсэбөөр хараалагдаhанhaa үлүү ехээр нэмээгдэдэг байха юм. Жэшээнь, үнгэрэгшэ зундаа харууhалдаг тугалнуудайнь толгой бүриин шэгнүүр үдэртэ 900—1200 граммаар нэмээгдэжэ байгаа.

С. Ч. Ванданова hая гараhан тугалнуудые тушаажа абаад, найман hаратай болоторнь түлжүүлнэ. Тиигээд тусхай гүүртэдэ тушаадаг гуримтай. hаяхан эндэхи тугалай дал соо ТГ-2,5 түхэлэй теплогенератор тодхогдобо. Тэрэнэй ашаар байра соо саг үргэлжэ нэгэ жэгдэ температуратай байдаг болобо. Нигэжэ тугалшанай ажалда нилээд hайн болоо.

Мүнөө нүхэр Ванданова hаяшаг түрэhэн 50 тугал харууhална. Тэдэнь бултадаа тобир тарганууд, өөдэргэн. Толгой бүриинь шэгнүүр үдэртэ дунда зэргээр 500—700 граммhaa бага бэшээр нэмээгдэнэ. Тугалшан С. Ч. Вандановагай ажалай эдэ амжалтанууд оорынь оролдосоhоо эхитэй гээд тэмдэглэе. Залуу үетэндэ эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг хүнүүдэй нэгэн нүхэр Ванданова түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүри hайнаар ажаллаха зорилготой.

А. ЕЛИСЕЕВ.
Зэдын аймаг

ЖАРГАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Энэ хабартаа фашис Германиие илаhаар 30 жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэ хадаа Совет гүрэнэй амгалан тайбан байдалай эгээл ехэ болзор гээшэ. Энэ саг соо манай гүрэнэй хүгжэлтэдэ туйлай ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Теэд үнгэрhэн дайнай үлэгдэлнүүд мүноошье болоогор бии. Эдэ үлэгдэлнүүд арад зоноймнай ухаанда, фронтовигуудай гүйсэд эдэгээгүй шархада ха юм. Бороо хурын урда тээ тэдэнэй шарханууд янгинажа, үнгэрhэн дайниие hануулдаг.

Бэшүүрэй аймагай Доодо-Хэрээhэтэ нютагта ажаhуудаг фронтовик Илья Андрианович Кузнецовой шархануд сагай уларилай муудахада, баhал янгинажа, үнгэрhэн шанга дайниие hануулна. Энэ нүхэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ автоматчигаар ябажа, Харьков, Великие Луки, Псков городуудые сүлөөлэлсэhэн юм. Ригэ хотые сүлөөлэлгын байлдаанда хүндөөр шархатажа, саашадаа тулалдаха аргагүй болоо hэн.

Тиигэжэ тэрэ түрэл нютагаа бусаhан юм. Теэд фронтовик хэды үбшэн байбашье, хамтын хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлөө. 10-аад жэл соо барилгашадай бригадада ажаллаа. Хаанашье hайн дүнгүүдтэй ябаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнда баатарлигаар тулалдаhанайнгаа түлөө Илья Андрианович дайшалхы хэдэн медальда хүртэhэн юм. Багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. Олоной зол жаргалай түлөө тэмсэhэн энэ нүхэрэй ажабайдал эдир залуушуулда жэшээ боломоор.

М. АШИРОВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Бэшүүрэй аймаг.

Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхозой механизаторнууд оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг дээрэhээ хабарай тарилга, ороохо таряа, үбhэ хуряалгаяа богонихон болзорто, hайн шанартайгаар дүүргэдэг байха юм. Тэдэнэр машина, техникээ саг болзортонь hайнаар заhаха, хадагалха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулна.

Энэ колхозой Н. К. Трифоновэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада бусадай дундаhаа онсо шалгардаг. Мүнөө тэдэнэр хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ тракторнуудаа, бусад техникээ түлэг заhабарилжа байна.

Колхоздо оньhон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ ажахын арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд ехэхэн хубитаяа оруулдаг байна. Тэдэнэр техникэ заhабарилгын шанар үдэр бүри шалгажа, дутуу дундануудыень элирүүлээд, колхозой правленидэ мэдүүлжэ байдаг юм. Бүлэгэй гэшүүдээр эрхим малшад, таряашад болон механизаторнууд дэбжүүлэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд (зүүн гарhаа): Н. К. Трифонов, К. Е. Дорофеев, Ф. У. Ефремов гэгшэд заhабарилагдаhан техникэ хаража байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ХҮЙТЭН УУРАЛТАЙ ГЭЖЭ ГҮ?

Тээгдэ нютагта hүүлэй хэдэн жэлэй турша соо ажахын ба соёл-гэгээрэлэй барилга hайнаар хэгдэдэг боложо, тосхоной түхэл шарай хараа байса хубилна. Шэнэ гэр байранууд ербылдэн бодоно. Эндэ шэнэ баниин баригдажа, ашаглалгада оруулагдаhaар хэдэн жэл үнгэрбэ. Уhанай ууралаар дулаасуулагдадаг банитай болоhондоо нютагай хүн зон баясаа hэн ааб даа.

Теэд тэндэхи хүн зон шэнэ банидаа бэеэ угаажа, удаан саг соо баясан ябаагүйдэнь муутай. Ушарынь юуб гэбэл, ууралаар дулаасуулагдадаг банидамнай хүнэй бэеэ угаахын аргагүй, арад зоной хэлсэдэгтэл «шонын хүлдэшэмөөр хүйтэн» байдаг юм. Тэрэнэй ушар шалтагааниинь ойлгохын аргагүй.

Үдэртөө үсэд шангаар хүдэлhэн совхозой механизаторнууд, малшадай болон бусад хүнүүдэй үдэшэндөө бэеэ угааха гэхэдэнь, тиимэ хүйтэн бани «угтажа» байха юм. «Тэндэ орожо үбшэлэнхаар, миин ябаhаниинь дээрэ ха» гээд эндэхин хөөрэлдэдэг болошоо. Банимнай хэды болотор хүйтэн ууралтай байха юм гээд нютагай зон hонирхоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хорiин аймаг.

ДАЙШАЛХЫ АЛДАР СОЛОТОНИИЕ МҮНХЭРҮҮЛЭЕ

Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойе нэрэ солотойгоор угтахын тулада хүүгэдэй аяншалга-экскурсиин республиканска станци «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэһэн уряатайгаар республикын бүхы пионернүүдтэ, һурагшадта хандана.

Фашис Германиие совет арадай илажа, дайгаа дараһан алдарта һайндэрэй урда тээхэнэ Буряадаймнай баатар габьяатанай дайшалхы замые мүнхэлдэг эдиршүүл нютагайнгаа сэрэгшэдэй нэрэ обог элирүүлхэ, дайшалхы намтарыень бэшэжэ мүнхэрүүлхэ хүдэлмэриие бүри үргэн далайсатайгаар ябуулжа үргэлжэлүүлһээр. Энэншье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, иимэ хүнүүдэй баатаршалга тухай дурасхаал совет арадта хэзээдэшье нангин байха юм. Мүнөөнэй һурагшад баатар сэрэгшэдэй дурасхаалые хүндэлэн ёһолдог, аханарайнгаа эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы алдарта замые шэнжэлэн үзэдэг, архивай шухала документнүүдые бэдэрэн олодог, нютагайнгаа хүнүүдэй һайн һайхан хуби заяан тухай хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэдэг байна. Гэбэшье, мэдэгдээгүй хэды олон солдат, нэрэ һурагынь алдагдаһан баатар сэрэгшэд аха дүүгэй хүүртэ хэбтэһэн зандаа гэээшэб!

Пионернүүд болон һурагшадай «Эхэ оромни — СССР» гэһэн Бүхэсоюзна экспедициин шэнэ, 4-дэхи шата мүнөө эхилбэ. Баатар габьяатанай дайшалхы замые мүнхэлдэг эдиршүүл фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Салют», «Илалта» гэһэн уряа доро бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэрэй бэдэрэлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулһанай эсэстэ Эхэ оронойнгоо түлөө дайн байлдаанай гал дүлэн соогуур баатараар тэмсэһэн мэдэгдээгүй сэрэгшэдэй нэрэ обог элирүүлэгдэһэн, олохон хүнүүд дүтынгөө түрэлнүүдэй, танилнуудайнгаа хүдөөлүүлэгдэһэн газар мэдэжэ абаһан байха юм. Бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри республикымнай һургуулинуудай олохон коллективүүдтэ таһалгаряагүй ябуулагдана. Хориин аймагта, Хяагта хотодо (2-дохи һургуули), Улаан-Үдын Железнодорожно райондо (42-дохи, 36-дахи болон 1-дэхи интернат һургуули), Сэлэнгын, Захааминай аймагуудта иимэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, **хүүгэдэй аяншалга-экскурсиин республиканска станци 83-дахи гвардейскэ (ябаган сэрэгэй 97-дохи байһан) дивизиин дайшалхы алдар солын музей байгуулха гэжэ шиидэбэ.** 83-дахи гвардейскэ, Улаан Тугта, Суворовой орденто энэ дивизи хатуу шэрүүн 1941 оной намар республикымнай ниислэл хото — Улаан-Үдэдэ байгуулагдаһан юм. Тус дивизи К. К. Рокоссовский, И. Х. Баграмян гэгшэдэй командалдаг 16-дахи армиин бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа. 97-дохи дивизи олон тоото байлдаануудта хабаадалсажа, Эхэ оронойнгоо үмэнэ ехэхэн габьяатай байһанайнгаа түлөө 83-дахи гвардейскэ гэжэ нэрлэгдэһэн, Улаан Тугай, Суворовой орденуудаар шагнагдаһан байна.

Холуур суурхаһан дивизиин сэрэгшэд — Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд дайн байлдаанай гал дүлэн соогуур этэршэгүй зориг харуулжа, гүрэн түрын хайра шагналда хүртэһэн байха. Тиимэһээ энэ алдарта дивизидэ алба хэһэн нютагайнгаа сэрэгшэдые бэдэржэ олохо, дайшалхы зам тухайнь бэшэхэ, Эхэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай гайхамшагта түүхын үшөө нэгэ хуудаһа нээхэ гээшэ манай нангин хэрэг болоно.

Хүндэтэ эдиршүүл! Тус дивизиин сэрэгшэдтэй холбоо барисаа байгуулагты. Манай/ерээдүйн шэнэ музейдэ олоһон материалнуудаа эльгээжэ байгты. Олохон сэрэгшэд Буряадаймнай аймаг, тосхонуудта ажаһууна, ажаллана. Советскэ Союзай Герой Никифор Самсонович Афанасьев Хориин аймагта ажаһууна, ажаллана. Энэ алдарта дивизидэ алба хэһэн тэрэ хүн эрэлхэг зоригтойгоор дайсадтай тэмсэһэн байгаа.

Иимэ адресаар бэшэгүүдыетнай хүлеэнэбди: город Улан-Удэ, улица Коммунистическая, 16, Республиканская детская экскурсионно-туристская станция (РДЭТС), для красных следопытов.

СПОРТ

ЗОНЫН ЧЕМПИОН

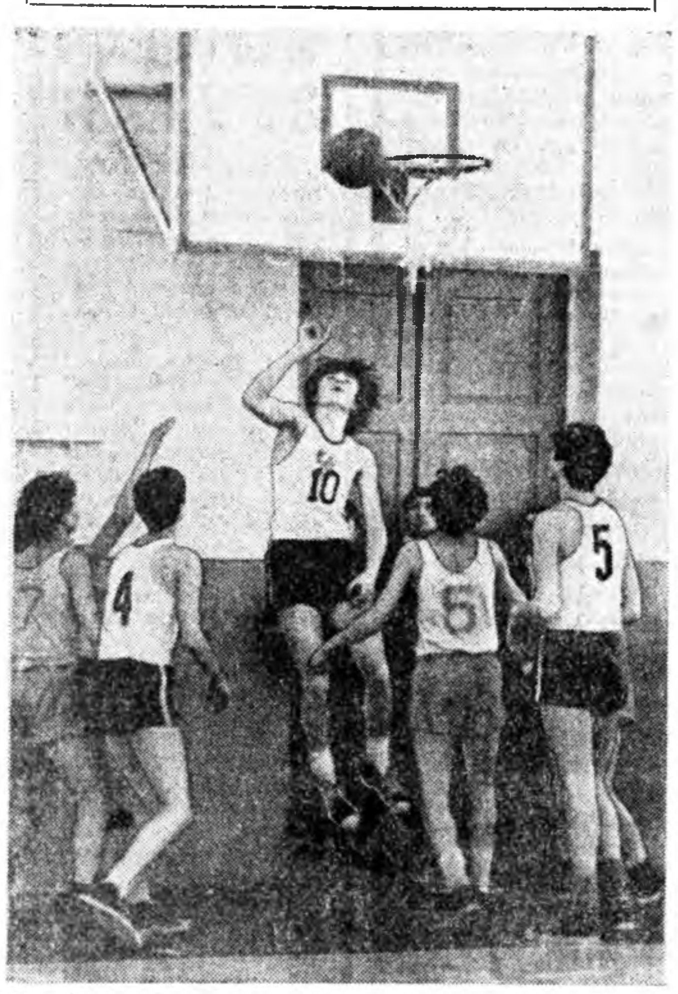

Баскетболоор Алас-Дурна зүгэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн табан үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Сахалинай, Камчаткын, Приморьиин, Шэтын, Благовещенскын болон манай республикын эдир спортсменүүд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. 14 хүрэтэр наһатай эдиршүүл байбашье, нэгэ метр 90 сантиметрһээ дээшэ үндэр, задарюун томо бэетэйнүүд байгаа һэн.

Шанга тулалдаан боложо, эсэстэнь эрхимүүд тодороо. Нэгэдэхи һуури эзэлһэн команда оройдоол хоёр очкогоор манай республикын, Шэтын командануудые шүүһэн байна. Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр болотор Буряадай, Камчаткын басагад һайнаар наадаһан байха юм. Уулзалгын эхиндэ Камчаткын басагад 7:2 тоотойгоор манай басагадые шүүжэ ябатараа, түрүүшын таймай хахадһаа шүүгдэжэ эхилээ. Хоёрдохи таймда манай команда һайнаар наадажа, 44:38 тоотойгоор шүүжэ, Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Сахалинай басагад гурбадахи һуури эзэлээ. Эдир хүбүүдэй дундаһаа Буряадай болон Шэтын баскетболистнууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ түрүү һуури эзэлһэн командануудта шангууд, дипломууд барюулагдаа.

Л. ХАИДУРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. зонын чемпион болоһон манай республикын басагадай команда. 2. Наадanай үе.

ЖЭМЭС СУГЛУУЛАГШАДТА—ШАН

Алим жэмэс, эм домдо ородог ургамал, һамар суглуулха талаар 1974 ондо соносхогдоһон конкурсын дүн Буркоопсоюзай правлени гаргаба.

Республиканска конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, тайгын хэшэг элбэг ехээр суглуулжа тушааһанайнгаа түлөө олохон хүн урмашуулагдаһан байна. Яруунын аймагай Витимэй коопзверопромхозой Тэлэмбын үйлэдбэриин участогые даагша Ц. Д. Сандуев бусадай дундаһаа шалгаржа, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 241 центнер жэмэс суглуулаа. Прибайкалиин коопзверопромхозой участогуудые даагшад А. А. Помулев, В. М. Герасимов гэгшэд гурбадахи мүнгэн шанда хүртөө. Жэшээлхэдэ, А. А. Помулев 6206 килограмм һамар, 1874 килограмм жэмэс, 150,4 килограмм термопсис, хуһанай 645 килограмм гүлгэ, алирһанай 42 килограмм набшаһа, нохойн хоншоорой 80 килограмм эдеэ түүһэн байха юм.

Тиихэдэ жэмэс ехээр суглуулһан хүнүүдтэ урмашуулга болгон томо мотоцикл, хололодильник, хибэс худалдагдаһан байна. Н. И. Парфенов, Д. С. Аюшеев, С. Н. Эрдынеев, Д. Б. Цыренжапов, Д. Ч. Чимитов гэгшэд иимэл эд бараанда хүртөө.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын агнуурнин хэрэг эрхилэгшэ.

ДУУШАДАЙ КОНКУРС

«Арадай дуунууд» гэһэн республиканска хоёрдохи конкурс хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо болобо. Нютагтаа суурхаһан эрхим дуушад, дуунай ансамбльнуудай хоорнуудай коллективүүд аймаг бүхэнһөө суглараба. Ород, буряад, эвенк арадуудай дуунуудые урагуу һайханаар хангюурдагшад олоной анхарал татаа. Дуунай 6 ансамбль, 13 дуушан лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Олохон дуушад нэгэдэхи, хоёрдохи шатын дипломуудаар шагнагдаа.

Н. ВИКТОРОВ.

ТОКИО

ХУРДАН ТҮРГӨӨР ХҮГЖЭНЭ

ТАСС

Япон-совет худалдаа наймаан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Советскэ Союзтай, Европын социалис оронуудтай худалдаа наймаа хэдэг Японой нэгэдэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, нёдондо жэлэй 11 һарын турша соо хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн 2.236.214 мянган долларто хүрэһэн байгаа. Энэнь 1973 онойхиһоо нэгэ миллиард шахуу доллароор ехэ.

Сибиринн ба Алас-Дурнын ашагта малтамалнуудые элирүүлжэ, олзоборилон ашаглалгые үргэдхэхэ экономическа харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнуудаар Японой ба Советскэ Союзай хоорондо нёдондо гар табигдаһан генеральна хэлсээнүүд хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаае бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ байха.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ВАРШАВА

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

ТАСС

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Госстройн түрүүлэгшэ И. Т. Новиков ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр январиин 8-һаа 14 болотор Польшын Арадай Республикада ерэһэн байна.

Хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байха үедөө И. Т. Новиков Советскэ Союзай туһаламжаар Катовица хотодо баригдажа байһан металлургическа комбинадта, Вроцлавска, Гданьска, Зеленогурска воеводствонуудтахи промышленна предприятинуудта бодхоогдожо байһан шэнэ барилганнуудта хүрэбэ.

И. Т. Новиков ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Я. Шидлягтай уулзажа хөөрэлдөө.

ПНР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө, СССР-эй ба ПНР-эй хоорондохи экономическа харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байна.

МОГАДИШО

ХАНИ БАРИСААНАЙ БАРИЛГА

ТАСС

«Медынь» гэжэ совет теплоход Сомалин Кисимайо гэжэ портдо хүрэжэ ерэбэ. Советскэ Союзай экономическа ба техническэ туһаламжаар Джуба гэжэ мүрэн дээрэ баригдажа байһан бүлэг барилгада тодхоогдон табигдаха олон зуугаад тонно барилгын материал, транспортна хэрэгсэлнүүдые тэрэ иишэ асараа.

1974 ондо барилга дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэриие правительственна комисси үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ Сомалин Верховно революционно Соведэй экономикын асуудалнуудые шиидхэдэг комитедэй советник Омар Салах Ахмед ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, хэлээ. Хэдэ хэдэн барилганнуудта хабсаралгын хүдэлмэри дүүрэө.

РАНГУН

Арадай суглаанай сесси

ТАСС

Бирмын Арадай суглаанай ээлжээтэ бэшэ сесси Рангунда нээгдэбэ. Нёдондо жэлэй декабрь һарада ниислэл хотодо гурим буса ябадалай тохёолдоһонтой дашарамдуулан, Рангунда онсо байдал соносхохо тухай Гүрэнэй Соведэй тогтоол, мүн финансын энэ жэлэй бюджедэй гүрэнэй нэмэлтэ гаргашанууд тухай, граждан эрхэнүүдые сахиха тухай, хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулганууднаа гүрэниие сахин хамгаалха тухай хуулиин проектнүүд депутадуудай хаалгада табигдаха байна.

ХАНОЙ

Эрид буруушаана

ТАСС

Хоёр талын сэрэгэй хамтын комиссида Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын сэрэгэй делегациин толгойлогшын орлогшо полковник Во Донг Зианг Сайгон хотодо болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Тхиеугай захиргаанай һүүлэй үеын сэрэгэй хорото муухай ябуулгануудые эрид буруушааба.

Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сайгон захиргаан Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн олон районуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно, РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байдаг газар нютагуудые булимтаран эзэмдэхэ ябуулгаяа үргэдхэнэ, хүн зонһоо барайгарай ургасыень буляан абана гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй сэрэгэй делегациин толгойлогшын орлогшо мэдүүлээ. Полковник Во Донг Зианг сайгон хархис захиргаанай дээрэ дурсагдаһан ябуулгануудые эрид буруушаан, иимэ харата муухай хэрэгээ дары болюулха эрилтэ табиба.

ВАШИНГТОН

Сенаторнуудай буруушаалга

ТАСС

Сайгон хархис захиргаанда сэрэгэй туһаламжа үзүүлгээ үргэдхэхые Пентагон хараална. Американ правительство энээн тухай асуудалые «эдэбхитэйгээр хаража үзэһэн байна» гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ баталба.

Финансын энэ жэлдэ һомологдоһон 700 миллион долларто үшөө 300 миллионһоо бага бэшэ долларой сэрэгэй туһаламжа Урда Вьетнамда үзүүлхэ гэһэн эрилтэ правительство конгрессэй үмэнэ табихые шиидэһэн байгаа гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Элитэ мэдээжэ сенаторнууд М. Мэнсфилд, Дж. Макговерн сайгон захиргаанда сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ гэһэн американ түсэбые эрид буруушааба. Иимэ хараа шугам Вьетнамда шуһа адхаралгые саашадань үүдхэхэдээ магадгүй гээд М. Мэнсфилд мэдүүлээ.

БЕЙРУТ

Эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Январиин 13-да Израилиин танкнууд, бронетранспортёрнууд Ливанай—Израилиин хилэһээ оройдоол 1.5 километр хажуу тээ байдаг Кфар-Шуба тосхониие буудапанайнгаа һүүлээр Ливанай газар дайда руу добтолон ороһон байна. Һүүлэй хоёр үдэрэй турша соо Израилиин сэрэгүүдэй подразделенинүүд энэ шадараар хэдэ дахин нэбтэрэн оробошье, Ливанай армиин ба палестинынхидэй зүгһөө шанга харюу сохилто абаа.

Бейрудэй хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, январиин 13-да Израилиин сэрэгэй катернууд Тир хотоһоо үрдүүрхи Ан-Накура гэжэ район шадараар Ливанай уһа руу нэбтэрэн ороһон байна. Тиихэдэ Израилиин авиаци Ливанай агаарай дайда руу хэдэ дахин нэбтэрэн оробо.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ совет космонавтнуудай хэһэн хүдэлмэриин хойноһоо гадаадын хэблэл анхаралтайгаар хинан адаглаһаар. Космонавтнуудай ажалай үдэр тухай, эдэнэй бэеын элүүр тухай газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Совет энэ туршалгые «замбуулинай дайдада хэгдэһэн Шэнэ жэлэй бэлэг болоно» гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ нэрлэнэ.

Совет-румын харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлгэдэ тус эмхиин ехэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө Совет-румын хани барисаанай бүлгэмдэ Тудор Владимирескугай нэрэмжэтэ нэгэдэхи шатын орден барюулалгада зорюулагдажа, Москвада үнгэргэгдэһэн баярай суглаан тухай корреспонденцинүүдые Румынинин газетэнүүд толилно.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Кубада ошоод байһан тухай Варшавын газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ.

Баруун Германиин хархис хүсэнүүдэй удамаршадай нэгэн, ФРГ-гэй христианско-социальна союзай түрүүлэгшэ Ф.-Й Штраусай Пекиндэ ошоод байһан тухай элдэб оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ба ХСС-эй удамарша «олон тоото асуудалнуудые нэгэн адли һанал бодолтойгоор харадаг байна» гэжэ Лондоной «Дейли телеграф» газетэ бэшэнэ. «Шахардуу шанга байдал һуларуулгын аюултай байһан» тухай, «Баруун Европын нэгэдэл бэхижүүлхэ шухала» тухай, «НАТО е хүгжөөхэ» тухай, «совет аюул түбэг» тухай асуудалнуудые эдэнэр зүбшэн хэлсэхэ юм.

Бавариин нашангуудай удамарша Ф.-Й. Штраусай ба Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй адли һанал бодолтой байһыень Болгариин «Работническо дело» газетэ тэмдэглэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ эб эе таһалһан политика Пекинэй бэелүүлжэ байһан ушарыень Софиин «Труд» газетэ элирүүлнэ. «Дүтын Зүүн зүгтэ бата эб найрамдал хангаха ябадалые маоистнууд буруу һүргэхые оролдоно, — гэжэ газетэ бэшэнэ. — Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи зүблөө зарлалгые буруушаан, энэ талаар Тель-Авивтай бүрин һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлнэ.

КОЛОМБО

Шри Ланкада хүйтэн болоно

ТАСС

Шри Ланкагай Республикын түбэй районуудта айхабтар хүйтэн боложо байна. Урдандаа энэ үедэ хэдэ хэдэн районуудта 25—29 градус дулаан байдаг һаа, эдэ үдэрнүүдтэ хюруу унаһан байха юм. Энээнһээ уламжалан, Димбул хото шадархи суута цейлон сайн таригдаһан хэдэн мянгаад гектар талмайн ургаса гэмтээгдэбэ.

ҮБЭЛЭЙ СПАРТАКИАДА ЭХИЛЭЭ

СПАРТАКИАДА. Республикын профсоюзай үбэлэй VIII спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн Дээдэ Онгостойн республиканска ипподром шадар баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Санын урилдаагаар, биатлоноор, конькигаар гэхэ мэтэ хамта спортын зургаан зүйлөөр мүрысөөн үнгэргэгдэхэ байна. 1975 оной апрелиин 1 болотор үргэлжэлхэ спартакиадын мүрысөөнүүд физкультурын коллективүүдтэ энээнэй урда тээ эхилһэн юм.

Мүнөө спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн эхилбэ гээшэ. Санашад эгээн түрүүлэн спартакиадые нээбэ. Эрэшүүл 30 километрэй, эдиршүүл 20 километрэй зайда урилдаба. Наратай дулаан (урилдаанай эхилхэдэ 15 градус байгаа) уларил тогтожо, санаар гүйхэдэ ехэ таатай зохид үдэр болобо.

Зүүн Сибириин технологическа институдай багша спортын мастер Лубсан Цыбиков «Локомотивай» санашан Василий Смирновые 4 секундаар ахижа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэ зайе тэрэ 1 час 47 минута 16 секунда саг соо гаталаа. Хүдөө ажахын институдай багша Александр Калуженин 1 час 48 минута 45 секунда саг харуулжа, бронзово медальда хүртэһэн байна. Буряадай багшанарай институдай студент Валерий Мироманов 20 километрые 1 час 11 минута соо гаталжа, эдиршүүлэй дундаһаа түрүүлбэ. Мүн лэ тус институдай түлөөлэгшэ Валерий Пантелеев түрүү һуури эзэлэгшэдэ 25 секундаар ахигдажа, хоёрдохи һууринда гараһан байна. «Труд» бүлгэмэй санашан Михаил Капустин 1 час 12 минута 54 секунда саг харуулжа, гурбадахи һуури эзэлээ.

Иигэжэ түрүүшын чемпионууд тодорбо. Мүрысөөн февралиин 2 болотор үргэлжэлхэ, Алас-Дурна зүгэй зонын спартакиадын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэтэдэ, Южно-Сахалинскда февралиин 4-һоо 16 болотор үнгэргэгдэхэ.

* * *

САНА. «Урожай» бүлгэмэй туг республиканска ипподром дээрэ мандуулагдаба. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй 10 область, хизаарнуудай 100 гаран санашад «Урожай» бүлгэмэй түбэй Соведэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаба. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Александр Макаров 30 километрэй зайда урилдахадаа гурбадахи, тиихэдэ тус институдай багша Александр Калуженин 15 километрэй зайда зургаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Новосибирскын команда нэгэдэхи, манай республикын «Урожай» бүлгэмэй соведэй суглуулагдамал команда табадахи һууринда гараһан байха юм.

* * *

ТАМАРАЛГА. Городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн спортын «Забайкалец» гэжэ клубай тамаралгын бассейндэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Бассейнэй эзэд командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Буряадай багшанарай институдай студентнэр хоёрдохи һууринда гараа. Хубиин мүрысөөнэй болоходо бассейнэй эзэд мүн лэ шалгарба. Ольга Бердникова 100 метрэй зайда тамархадаа, бусадые илажа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Андрей Волконский 100 метрэй зайда тамаржа, эрхим саг харуулба. Тэрэнэй харуулһан саг 1 минута, 00,5 секунда болоно. Тамаралгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн март һарада үнгэргэгдэхэ.

Б. МИРОМАНОВ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» **1975 оной январиин 10-да** үнгэргэгдэһэн 1-дэхи тиражай дүнгүүдые **Спортивна лотерейн главна** управлени согсолбо. «Спортлото»: **Нэгэ хүн зургаан номер** тааһан байна (Красноярск хотодо). **Тэрэ 5 мянган түхэриг** абаха юм. 5 номер таагшад—1969 түхэриг, **дүрбэн номер тааһан** хүнүүд—43 түхэриг, гурбан номер таагшад **3 түхэриг абаха.**

«Спортлото-2»: Нэгэшье хүн зу ргаан номер **таажа шадаагүй.** Табан номер таагшад—5 мянган түх эриг, **дүрбэн номер тааһан хүнүүд** —101 түхэриг, гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха юм.

1-дэхи тиражай шүүбэриие нөөсэлгын кассануудаар 1975 оной **январиин 21-һээ** февралиин 20 болотор түлэхэ байна.

Ээлжээтэ тираж 1975 оной январиин 20-до үнгэргэгдэхэ.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ГУЛАБХАА АРҺААРАА «ХАРАДАГ»

Гулабхаагай дальбараануудынь үндэгэн сооһоо гараһаар 3—4 недели болотороо нюдөө харагүй байгаад, гэрэл илгаруулдаг гэжэ США-гай эрдэмтэд тодорхойлбо. Дальбараануудай лаампын гэрэл мэдэхээр бэшээр толгойдонь хар хабша-капюшон углаад туршахадань, тэдэнь нюдөөрөө юушье хараагүй аад, лаампын гэрэлэй ехээр ялагад гэхэдэ толгойгоо үргэжэ, тэрэ тээшээ эрьелдэдэг байба. Харин бэеынь юумээр һайсы хушажархёод, гансахан толгойень халхалангүй орхиходо гэрэлэй яларха, унтархые мэдэдэггүй байгаа. Энээн дээрэһээ гулабхаа арһаараа «харадаг» гээшэ ха гэжэ шэнжэлэгшэд тодорхойлоо.

АМИДЫ ТОРПЕДЭ

Хүнэй далай сооһоо бариһан жададал хурса хушуутай салир-загаһанай эгээл томонь долоо метр тухай утатай болоһон, 660 килограмм татаһан байгаа. Энэ мантан томо салир-загаһанай час соо 100 километр тухай түргэнөөр, судныг ходоро хадхахаар бэлэн шуумайн, торпедо шэнгеэр тамаржа ерэхэдэнь «Барбара» гэдэг танкерай экипаж тэрэниие барижа абаа юм. Энэ загаһан түргэн эршэ соогоо судныг урдахи булад халхабшые соолоһон байна.

ШУБУУД ХАДЫЕ ҺЭТЭЛЭН НИИДЭНЭ

Франци Итали хоёр гүрэниие холбодог хадые һэтэ гараһан туннель гансашье автомашинаар аяншалагшадай харгые хороожо үгэдэг бэшэ, мүн хоно аяншалан ниидэдэг шубуудай замые нилээд богони болгожо үгэнэ. Жэшээнь, хараасгайнууд урдань Альпын үндэр хаданууд дээгүүр ниидэжэ, дулаан оронуудта ошодог һаа, мүнөө энэ туннель соогуур ниидэн гарадаг болонхой. Эдэ шубууд хада һэтэлэн гараһан туннель соогуур ходо ниидэжэ дадашоод, үнгэрхэдөө ябажа байһан автомобильнууд дээрэ һуугаад амархаяашье айдаггүй.

ХОТО СОО ХОРГОДОДОГ ЗАГАҺАН

Индиин океанай уһан соо зааханшаг загаһан бии юм. Тэрэ олон тоото дайсадһаа бэеэ абархын тула анемоной хото соо ороод байдаг. Дүтэ дэргэндэ аюултай юумын үгы байгаа һаань, тэрэ загаһан анемоной арбагар һалаануудай хажуугаар һанаа амархан тамаржа ябадаг. Элдэб мяхашахомхой амитадай дүтэ бии болоод, добтолхоёо һанаа һаань, анемонойнгоо хото руу гулгиран орошодог. Тиигээд дайсанайнгаа саашаа холо тонилон ошоторнь тэрээн соогоол хоргодоод байдаг юм.

ХОЕР ХЭЛЭТЭЙ АМИТАН

Африкын болон Энэдхэг ороной зарим районуудта үнэгэндэл гү, али нохойдол адлирхуу тархитай аад, һармагшаншуу бэетэй амитан бии юм. Энэмнай суута лемур гэдэг гэхэ гү, али хахад һармагшан гээшэ. Тэрэ амитанай онсо юумэнь юуб гэхэдэ, хоёр хэлэтэй. Дээдэ тээхи хэлэнииинь тэрэ амитанай юумэ эдихэдэнь туһатай, доодохи хоёрдохи хэлэнииинь эдеэлһэнэйнгээ һүүлдэ шүдэнүүдээ сэбэрлэхэдэнь туһалдаг юм.

АБААХАЙШЬЕ ЭМТЭЙ ДОМТОЙ

Олохон хорхой шумуул хүнэй, амитанай бэе махабадада туһатай бодосуудые гаргадаг юм байна. Энэ ушар дэлхэй дээрэ үнинэй мэдээжэ болонхой. Француз эрдэмтэ-шэнжэлэгшэ. Ж. Мино гэгшэ улаан шоргоолжонуудые шэнжэлжэ үзөөд, хүн болон амитадта халдадаг элдэб хорото микроорганизм ба вирусуудые үгы хэдэг автибиотигуудые тэдэ шоргоолжонһоо абажа болохо гэжэ гэршэлэн харуулаа. Зарим түхэлэй абаахай, таршаа, тэжэн голёо, тархаан гэхэ мэтэ хорхойнуудһаашье эмтэй домтой бодосуудые тэрэ эрдэмтэн абажа шадаһан байна.

(«Сельская новь» журналһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хонишодой халуун хаһа» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Город, бодхоохонь хүндэ гү» — Манай хөөрэлдөөн. «Эрхэгүй экономист» — К. Гомбожабоной статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Соёлой хүдэлмэрилэгшэд — хүдөөгэй ажалшадта» — суглуулбари: Эрдэмэй һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үшөө дахин онтохон» — репортаж. Официальна таһаг. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Ороной телевизионно студинуудай документальна фильмүүдэй программа. 10.50 — «Оноре де Бальзак». Уран зохёолой дамжуулга. 11.50 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ» (үнгэтэ). 12.10 — «Бидэнэр нааданабди» — телевизионно-документальна фильм. 12.20 — «Эдиршүүлэй зохёохы ажал». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00—18.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Пропагандистнарта ба һуралсагшадта туһаламжа».

«Орбита». 20.00 — Искусствын бэлигтэнэй концерт. 20.50 — 21.00 — Забһарлалга. 21.00 — «Осенние грозы» (2-дохи сери) — телевизионно уран һайханай фильм. 22.05 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Научно-техническэ дэбжэлтэ ба социалис мүрысөөн». 22.35 — «Саянай хормойдо» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 22.45 — «Залуу дуушад». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — һурагшадта — «Горн».

«Орбита». 19.00 — «Түрэл аялгануud» (үнгэтэ). 19.30 — «Шатаршадай һургуули». Эхилагшэдэй класс.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Факел» — «Комсомолой ажал хэрэгүүд».

Редакторай орлогшо **М. Н. НИМАЕВ.**

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1975 оной январиин 16. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03323. Заказ № 10444